

Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey“Pensura”

Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey“Pensura”
Maarssebroeksedijk 2
3542 DN Utrecht
Postbus 40441
3504 AE Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 30190287

Jaarverslag 2011

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Algemeen	9
Pensioenen	17
Beleggingen	22
Pensioenregelingen van het fonds	29
Risicoparagraaf	29
Samenvatting actuariel verslag	36
Jaarrekening	
Balans per 31 december	42
Staat van baten en lasten	44
Kasstroomoverzicht	46
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	47
Toelichting op de balans per 31 december	51
Toelichting op de staat van baten en lasten	58
Risicoparagraaf	62
Overige gegevens	
Gebeurtenissen na balansdatum	71
Financiering	71
Resultaatbestemming	71
Uitvoering	71
Actuariële verklaring	72
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	73
Bijlagen	
Overzicht belegd vermogen	75
Verslag van het verantwoordingsorgaan	76
Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan	77

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2011

Benoemd vanuit werkgeverszijde

N. Mooij	voorzitter
J. ten Berge	
Th. van Dijk	tot en met 30 november 2011
A. Müller	tot en met 31 december 2011
Vacature	vanaf 1 december 2011

Benoemd vanuit werknemerszijde

D. Geerlings	secretaris
A. Gengler	
B. Leeftink	
Vacature	

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2011

A. Dijkhuis	vertegenwoordiger van de werkgever (voorzitter)
G. Jurgens	vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden
E. van de Klomp	vertegenwoordiger van de deelnemers (secretaris)

Compliance Officer

M. Layton	tot 1 januari 2012
A. Müller	vanaf 1 januari 2012

Organisatie

Accountant:	KPMG Accountants N.V., Utrecht
Actuaris (adviserend):	AZL N.V., Heerlen
Actuaris (waarmerkend):	Towers Watson B.V., Apeldoorn
Administrateur:	AZL N.V., Heerlen

Meerjarenoverzicht

	2011	2010	2009	2008	2007
Aantallen					
Verzekerden					
Deelnemers	570	587	572	564	566
Gewezen deelnemers met premievrije rechten	301	299	287	260	240
Pensioengerechtigden	73	63	60	49	28
	944	949	919	873	834
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	98.018	96.675	81.286	65.441	82.365
Beleggingsopbrengsten	1.259	10.884	10.888	-16.238	361
Reserves					
Algemene reserve	-5.829	6.568	4.837	-9.957	22.038
Herwaarderingsreserve	0	0	0	271	1.231
Totaal reserves	-5.829	6.568	4.837	-9.686	23.269
Technische voorzieningen					
Pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	105.419	91.041	77.263	75.845	54.912
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	9.306	8.847	6.827	4.721	5.789
Overige voorzieningen	0	0	0	407	44
Premiebijdragen garantiépensioen					
Werkgeversbijdragen	3.696	6.196	6.043	5.779	5.142
Werknemersbijdragen	0 ¹⁾	512	493	257	229

1) De werknemerspremie was van toepassing voor de deelnemers in de nieuwe regeling, maar deze bouwen per 1 januari 2011 hun pensioen op bij het bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf en is dus per deze datum premievrij.

	2011	2010	2009	2008	2007
Premiebijdragen beleggingspensioen	778	741	681	819	650
Premiebijdragen vrijwillig bijsparen					
Werknemersbijdragen	666	586	536	496	510
Uitkeringen	1.825	1.615	1.351	937	603
Dekkingsgraad					
FTK	94,5%	107,2%	106,3%	87,2%	142,4%
Vereiste dekkingsgraad DNB	131,6%	128,5%	127,1%	128,2%	134,4%
Toeslagen ¹⁾					
– Ambitie					
• Actief	–	1,00%	1,00%	3,00%	4,29%
• Niet actief	2,61%	1,57%	0,70%	2,80%	1,61%
– Toegekend					
• Actief	–	0,00%	0,00%	0,00%	4,29%
• Niet actief	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,61%

1) Wanneer de toeslagverlening vanaf 1 januari van een bepaald jaar geldt, heeft deze betrekking op 31 december van het jaar daarvoor.

Bestuursverslag

Algemeen

Inleiding

Het fonds, opgericht per notariële akte op 25 augustus 2003, is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan de onderneming Diversey B.V. en de aan haar gelieerde onderneming Diversey Europe B.V.

Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd in Utrecht.

In overeenstemming met artikel 18 van de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over het boekjaar 2011. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro opgenomen tenzij anders is aangegeven.

Het verslagjaar voor Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" werd gekenmerkt door de ontwikkelingen rondom het herstelplan en de fluctuerende dekkingsgraad alsmede door de toekomst van het fonds (het merendeel van de werknemers bouwt vanaf 1 januari 2011 pensioenaanspraken op bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf).

Doelstelling

De doelstelling van het fonds is het verzekeren van een ouderdomspensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers. Dit ouderdomspensioen gaat in op de pensioendatum en is een aanvulling op de AOW-uitkering die vanaf 65 jaar door de overheid wordt uitbetaald. Daarnaast verzekert het fonds nabestaandenpensioenen welke in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer aan diens nagelaten betrekkingen (partner en/of kinderen) worden uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer kan de pensioenverzekering worden voortgezet.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van werkgever en werknemers.

De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de onderneming.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) opgesteld waarin gemotiveerd is omschreven welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen nakomen. In de ABTN wordt nader ingegaan op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen en het beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Statuten

De statuten van het fonds zijn in het verslagjaar niet gewijzigd.

Bestuur

Het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de door de werkgever toegezegde pensioenregeling (pensioenovereenkomst), bestond ultimo 2011 uit drie bestuurders van werkgeverszijde en drie bestuurders van werknemerszijde. De samenstelling van het bestuur is in het verslagjaar gewijzigd door het aftreden per 1 december 2011 van de heer Th. van Dijk als werkgeversbestuurslid. De ontstane vacature is per 23 februari 2012 ingevuld door de heer M. Layton.

Mevrouw A. Müller had tot en met 31 december 2011 zitting in het bestuur als werkgeversbestuurslid. De vrijgekomen zetel is per 23 februari 2012 ingevuld door de benoeming van de heer S. van Horssen.

De heer Leeftink is herbenoemd als bestuurder tot 1 januari 2015.

De bestuursleden worden als zodanig niet bezoldigd.

Het bestuur vergaderde zeven maal in het verslagjaar (11 februari, 15 april, 23 mei, 28 juni, 8 juli, 30 september en 2 december).

De belangrijkste aandachtspunten waren:

- overgang van een groot deel van de actieve deelnemers naar het bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf per 1 januari 2011;
- de financiële positie van het fonds en de ontwikkelingen rondom het herstelplan;
- de jaarstukken 2010;
- de resultaten van de ALM-studie en de continuïteitsanalyse;
- aanpassing van fondsdocumenten naar aanleiding van de situatie van het fonds per 1 januari 2011, zoals de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever, het pensioenreglement en de ABTN;
- beleggingsbeleid.

Overgang naar bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf

De onderneming heeft in 2010 besloten om zich vanaf 1 januari 2011 vrijwillig aan te sluiten bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. Vanaf 1 januari 2011 zijn alleen nog de medewerkers in de oude regeling (Pensioenreglement 2003) en de medewerkers in de excedentregeling van Pensioenreglement 2006 deelnemer in het fonds. De opbouw in de middelloonregeling van Pensioenreglement 2006 vindt plaats bij het bedrijfstakpensioenfonds. De betreffende medewerkers zijn vanaf 1 januari 2011 slaper (gewezen deelnemer) in het fonds geworden. De gewezen deelnemers kunnen op individuele basis beslissen om de bij het fonds opgebouwde pensioenaanspraken over te dragen naar het Bedrijfstakpensioenfonds middels een individuele waardeoverdracht.

Begin 2011 heeft het fonds een nieuwe uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de onderneming. Het bestuur is verheugd dat de onderneming zich bereid heeft verklaard om in geval van een reservetekort dan wel een dekkingstekort een extra premie te betalen. Daarnaast is overeengekomen dat de onderneming de uitvoeringskosten van het fonds vergoedt.

Naleving Principes Goed Pensioenfondsbestuur

Het bestuur onderschrijft de principes voor goed pensioenfondsbestuur die de Stichting van de Arbeid heeft vastgesteld en die in de Pensioenwet zijn opgenomen.

De principes voor goed pensioenfondsbestuur hebben betrekking op de volgende onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording en intern toezicht. Het bestuur streeft er naar om deze principes na te leven.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft in 2009 een Verantwoordingsorgaan ingesteld bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. In dit jaarverslag wordt verslag gedaan van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2011 gevoerde beleid.

Intern toezicht

In het kader van goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur zorg gedragen voor intern toezicht. Het bestuur heeft hierbij gekozen voor toezicht door middel van een Visitatiecommissie die eenmaal per drie jaar het functioneren van het pensioenfonds evalueert en toetst. In oktober 2010 heeft het bestuur besloten om hiervoor gebruik te maken van de diensten van VC Holland. Een samenvatting van de bevindingen van de visitatiecommissie is in het jaarverslag over boekjaar 2010 opgenomen.

Zelfevaluatie bestuur

Overeenkomstig de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur in zijn statuten een procedure opgenomen teneinde zijn eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuursleden, periodiek te evalueren. Naar aanleiding van deze evaluatie heeft het bestuur besloten om verdere opleidingen te volgen bij een gecertificeerd opleidingsinstituut.

Het bestuur is van mening dat in het verslagjaar is voldaan aan de principes van goed pensioenfondsbestuur en dat het heeft zorg gedragen voor een integrale bedrijfsvoering. In 2012 zal het bestuur onveranderd aandacht aan de principes voor goed pensioenfondsbestuur blijven besteden.

Daarnaast besteedt het bestuur actief aandacht aan deskundigheidsbevordering van bestuursleden. Nieuwe bestuursleden volgen een pensioenintroductie cursus en voor het bestuur als geheel is een opleidingsplan opgesteld.

Bestuurscommissies

Ter voorbereiding van het beleid heeft het bestuur zich georganiseerd door de volgende commissie in te stellen:

- Commissie Beleggingen.
- Commissie Pensioenbeheer.
- Commissie Communicatie.

Commissie Beleggingen

De Commissie Beleggingen heeft in opdracht van het bestuur een beleggingsbeleidsplan opgesteld met richtlijnen voor het vermogensbeheer. Minimaal één keer per jaar wordt het plan in overleg met het bestuur getoetst op bruikbaarheid en actualiteit en zo nodig aangepast. Met de vermogensbeheerders houdt de commissie tenminste eenmaal per jaar een bijeenkomst naar aanleiding van hun schriftelijke rapportage.

Het vermogen van het fonds wordt actief belegd via Pimco, UBS en ING Vastgoed. Tot 1 januari 2011 voerde AZL Vermogensbeheer de beleggingsadministratie uit. Daarnaast trad AZL Vermogensbeheer als adviseur van de Commissie Beleggingen op. De overeenkomst met AZL Vermogensbeheer is met ingang van 1 januari 2011 beëindigd. Vanaf deze datum voert KasBank de beleggingsadministratie uit.

De Commissie Beleggingen bestond in 2011 uit vier vertegenwoordigers van het bestuur, te weten de heren J. ten Berge (voorzitter), N. Mooij en D. Geerlings. De heer Th. van Dijk was tot 1 december 2011 lid van de Commissie Beleggingen. De heer M. Layton heeft de vrijgekomen positie in de Commissie Beleggingen overgenomen.

Commissie Pensioenbeheer

De Commissie Pensioenbeheer bereidt in opdracht van het bestuur de jaarrekening voor en onderhoudt de noodzakelijke contacten met de administrateur, de actuaris en de accountant.

In de Commissie Pensioenbeheer zaten in het verslagjaar twee vertegenwoordigers van het bestuur, te weten de heren Th. van Dijk (tot 1 december 2011) en A. Gengler. De heer Th. van Dijk is na zijn vertrek in de Commissie Pensioenbeheer opgevolgd door de heer M. Layton.

Commissie Communicatie

De Commissie Communicatie verzorgt in opdracht van het bestuur de communicatie met de deelnemers en bereidt de bestuursverantwoording in het jaarverslag voor. Begin 2009 is door het bestuur een communicatieplan vastgesteld voor de jaren 2009-2011. De Commissie Communicatie coördineert daarnaast de periodiek uit te brengen nieuwsbrief en de inhoud van de website van het fonds (www.pensioenfondspensura.nl).

Als adviseur en uitvoerder van de deelnemerscommunicatie is AZL N.V. aangesteld.

In de Commissie Communicatie zitten twee vertegenwoordigers van het bestuur, te weten mevrouw A. Müller (voorzitter, tot 1 januari 2012) en de heer B. Leeftink. Mevrouw A. Müller is als lid van de Commissie Communicatie opgevolgd door de heer S. van Horssen.

Naleving wet- en regelgeving

Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door De Nederlandsche Bank (DNB) geen aanwijzingen aan het fonds gegeven noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Toeslagenbeleid

Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid waarbij, afhankelijk van de financiële positie, jaarlijks per 1 januari toeslagen kunnen worden verleend. Bij de toeslagverlening werd tot 1 januari 2011 onderscheid gemaakt tussen de actieve deelnemers en de inactieve deelnemers (gewezen deelnemers en gepensioneerden). Aangezien vanaf 1 januari 2011 de werknemers van de onderneming geen pensioen meer opbouwen in de Garantiepensioenmodule van het fonds, maar bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf, is er per genoemde datum geen sprake meer van toeslagverlening aan actieve deelnemers.

Uitgangspunt voor de toeslagverlening aan de inactieve deelnemers is de ontwikkeling van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens, zoals deze zich gedurende de twaalf maanden vóór de maand oktober van het voorafgaande jaar heeft voorgedaan. De toeslagverlening per 1 januari 2011 voor inactieve deelnemers bedroeg 0%. Dit in verband met de dekkingsgraad van 107,2% ultimo december 2010. De hiervoor bedoelde prijsontwikkeling in de periode tussen oktober 2009 en oktober 2010 bedroeg 1,57%.

De toeslagverlening is voorwaardelijk, dat wil zeggen afhankelijk van de financiële middelen van het fonds. Er bestaat geen recht op toeslagverlening en het is ook voor de lange termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Een besluit om in enig jaar een toeslag te verlenen, vormt geen garantie voor in toekomstige jaren te verlenen toeslagen. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Gelet op de financiële positie van het fonds heeft het bestuur in december 2011 besloten om aan de inactieve deelnemers per 1 januari 2012 geen toeslag toe te kennen. Hierbij heeft het bestuur onverkort uitvoering gegeven aan het beleidskader omtrent toeslagverlening zoals neergelegd in de ABTN. Overigens bedroeg de prijsontwikkeling in de periode tussen oktober 2010 en oktober 2011 2,61%.

Ultimo 2012 zal het bestuur, de actuaris gehoord hebbende, bezien of de financiële positie van het fonds het mogelijk maakt een toeslag te verlenen met ingang van 1 januari 2013 aan inactieve deelnemers. Ter financiering van deze voorwaardelijke toeslagregeling is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Premiebeleid

Met ingang van 1 november 2010 is de franchise voor diegenen die onder het Pensioenreglement 2003 vallen verhoogd naar € 11.724,-. Deze franchise gold tot 1 juli 2011. Per laatstgenoemde datum is de franchise verhoogd naar € 11.871,-. De franchise is per 1 februari 2012 verder verhoogd naar € 11.960,-. De aanpassing van deze franchise heeft plaatsgevonden conform de in het Pensioenreglement 2003 vastgelegde index.

De pensioenpremie voor de thans geldende pensioenregeling is voor 2011 vastgesteld op de gedempte kostendeckende premie inclusief de overeengekomen herstellpremie. De bijdrage van de (aangesloten) onderneming(en) is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst met het fonds.

Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie 2011

Artikel 129 van de Pensioenwet (PW) schrijft voor dat de te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendekkende premie. Vanaf september 2008 heeft de werkgever, gelet op de financiële situatie van het fonds, de premieafdracht met 50% verhoogd. Deze extra afdracht is ook in 2011 gehandhaafd voor de periode dat de dekkingsgraad van het fonds minder dan 105% bedroeg.

De feitelijke premie over boekjaar 2011 bedraagt € 3,697 miljoen (2010: € 6,824 miljoen), de kostendekkende premie € 1,876 miljoen (2010: € 4,813 miljoen) en de gedempte premie over boekjaar 2011 bedraagt € 1,774 miljoen (2010: € 4,625 miljoen).

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

De administratie wordt uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. AZL N.V. draagt zorg voor de volgende zaken:

- de pensioen- en deelnemersadministratie;
- de actuariële werkzaamheden;
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- de bestuursondersteuning en bestuursadvisering.

Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen heeft AZL er enkele jaren geleden voor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van SAS70. Inmiddels bestaat SAS70 niet meer en is dit per 15 juni 2011 vervangen door de ISAE3402 rapportage. Een belangrijk verschil tussen beide rapportages is de vereiste verklaring van het management in de ISAE3402 rapportage, de zogenaamde management assertion. En daarnaast het uitvoeren van risicoanalyses. Daar AZL vanaf 2010 beschikt over een zogenaamd In Control Statement heeft de overgang naar ISAE3402 voor AZL weinig impact gehad. De ISAE3402 rapportage bestaat uit een type I en een type II verklaring en in de rapportage worden alleen processen beschreven welke de financiële verantwoording raken.

Ook voor 2011 heeft AZL een ISAE3402 type II rapportage afgegeven en geeft de directie wederom een In Control Statement af.

Het vermogen van het fonds en de beleggingsadministratie worden (tot 1 januari 2011) eveneens beheerd door AZL. Door het overleggen van dit rapport toont AZL N.V. aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van het rapport komt tevens tegemoet aan de beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfonds' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie. Per 1 januari 2011 zijn deze werkzaamheden uitbesteed aan KasBank.

Waarmaking en advisering

Actuariaat

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende werkzaamheden. Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden in het verslagjaar opgedragen aan AZL N.V. te Heerlen. De waarmerkende werkzaamheden zijn opgedragen aan Towers Watson te Apeldoorn.

Controle

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan KPMG Accountants te Utrecht.

Financiële positie van het fonds

Op 1 januari 2007 is het Financieel Toetsingskader (FTK, onderdeel van de Pensioenwet) in werking getreden. Onder het FTK-regime is de voorziening pensioenverplichtingen vastgesteld op basis van marktwaarde.

De voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2011 vastgesteld op € 105,4 miljoen hetgeen resulteert in een (aanwezige) dekkinggraad van 94,5%. Ultimo 2010 bedroeg de dekkinggraad 107,2%.

De benodigde solvabiliteit onder FTK dient zodanig te zijn dat het fonds met 97,5% zekerheid volgend jaar nog voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen. De benodigde solvabiliteit wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel. De benodigde dekkinggraad op basis van het risicoprofiel van het fonds bedraagt ultimo 2011 131,6%.

Eind 2008 was de dekkinggraad van het fonds gedaald tot onder de minimaal vereiste dekkinggraad van circa 105%. Begin 2009 is daarom door het fonds een herstelplan ingediend bij DNB. Eind 2009 bedroeg de dekkinggraad weer meer dan de minimaal vereiste dekkinggraad van circa 105%. In mei 2010 daalde de dekkinggraad echter weer onder dit minimaal vereiste niveau waardoor wederom sprake was van een zogenoemd dekkingstekort. Het eerder ingediende herstelplan bleef dan ook onverkort van kracht. Het jaar 2010 heeft aanvankelijk een steeds verder dalende dekkinggraad laten zien. Deze daling werd overigens veroorzaakt door een dalende rentecurve waardoor de verplichtingen van het fonds hoger worden gewaardeerd. Dankzij een stijging van de rentecurve en goede beleggingsresultaten is de dekkinggraad vanaf september 2010 weer gestegen. Vanaf augustus 2011 is de dekkinggraad echter weer fors gedaald. De oorzaak ligt wederom in de dalende rentecurve. Ultimo 2011 was de dekkinggraad 94,5% waardoor het fonds nog steeds in een situatie van zowel dekkingstekort als reservetekort verkeerde. Gedurende de tijd dat het fonds een dekkinggraad van minder dan 100% kende, zijn de verzoeken voor waardeoverdracht opgeschort.

Het fonds heeft in het verslagjaar de deelnemers en pensioengerechtigden schriftelijk op de hoogte gesteld over de financiële positie van het fonds. In iedere nieuwsbrief van het fonds is aandacht besteed aan de dekkinggraad en de financiële positie.

Het boekjaar 2011 werd afgesloten met een nadelig saldo van € 12,4 miljoen.

Het gemiddeld rendement op het belegd vermogen op basis van total return bedroeg in 2011 1,4% (2010: 13,2%).

Herstelplan

De belangrijkste uitkomsten uit de evaluatie van het herstelplan over 2011 zijn cijfermatig als volgt:

	Effect op dekkingsgraad (in%)	
	Korte termijn	Lange termijn
Dekkingsgraad per 31 december 2008 resp. 31 december 2013	87,2	104,2
Sturingsmiddelen		
<i>Premie</i>		
De premie is kostendekkend; de werkgever betaalt in de periode 2009-2013 een extra bijdrage.	15,8	11,7
<i>Toeslagverlening</i>		
Geen toeslagverlening in de periode 2009-2014; geen recht op inhaalindexatie.	0,0	-14,8
<i>Beleggingen</i>		
Verskil tussen het gemiddelde jaarrendement van 5,1% en de oprenting van de pensioenverplichtingen.	28,1	19,7
<i>Rentetermijnstructuur</i>		
Aanpassing van de rentecurve vanaf 2014 met toestemming van DNB (forward rates).	-20,7	0,0
<i>Overige</i>		
Inclusief prognoses voor langlevensrisico.	-6,2	4,7
Dekkingsgraad per 31 december 2013 resp. 31 december 2023	104,2	125,5
MVEV per 31 december 2013 resp. VEV per 31 december 2023	104,2	127,9

In 2011 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Effect op dekkingsgraad (in%)	
	Verwacht 2011 in herstelplan	Werkelijk 2011
Dekkingsgraad per 31 december 2010	97,3	107,2
Sturingsmiddelen		
<i>Premie</i>		
De premie heeft in grote mate bijgedragen aan het herstel van de dekkingsgraad.	4,1	2,1
<i>Toeslagverlening</i>		
In 2011 is er conform het toeslagbeleid en herstelplan geen toeslag verleend.	0,0	0,0
<i>Beleggingen</i>	2,5	0,0
<i>Rentetermijnstructuur</i>		
De daling van de rentetermijnstructuur heeft tot hogere verplichtingen en dus een lagere dekkingsgraad geleid.	0,0	-15,7
<i>Uitkeringen</i>	-0,1	0,2
<i>Overige</i>	0,1	0,7
Dekkingsgraad per 31 december 2011	103,9	94,5
Vereiste dekkingsgraad per 31 december 2011	131,6	131,6

Toelichting bij Herstelplan

In juni 2009 heeft het fonds een herstelplan ingediend bij DNB omdat de dekkingsgraad per eind december 2008 was gedaald tot 87,2%. In het herstelplan wordt aangegeven hoe de dekkingsgraad zich ontwikkelt uitgaande van de maatregelen die het fonds de komende jaren neemt om de financiële situatie te verbeteren. Op basis van deze maatregelen is de verwachting dat de dekkingsgraad per 31 december 2013 respectievelijk 31 december 2023 is gestegen tot 104,2% respectievelijk 125,5%.

Op basis van het herstelplan werd verwacht dat de dekkingsgraad per 31 december 2011 zou zijn gestegen tot 103,9%. De werkelijke dekkingsgraad per 31 december 2011 bedroeg echter 94,5%. Dit betekent dat het fonds een langzamer herstel kent dan waarmee in het herstelplan rekening werd gehouden. Dit komt met name door de lage rentecurve waardoor de verplichtingen van het fonds hoger dienen te worden gewaardeerd.

In de uitvoeringsovereenkomst met de onderneming is opgenomen dat, indien in geval van onderdekking het kortetermijnherstelplan aan het einde van de (verlengde) termijn niet heeft geleid tot het opheffen van de onderdekking, de onderneming een eenmalige bijdrage zal storten zodat het vermogen wordt aangevuld tot het wettelijk vereist minimum niveau.

De verwachte dekkingsgraad eind 2023 (125,5%) ligt overigens lager dan de huidige vereiste dekkingsgraad (131,6%). Aangezien in de Garantiepensioenmodule van het fonds per 1 januari 2011 geen nieuwe pensioenaanspraken meer worden opgebouwd en in het fonds alleen in de Beleggingspensioenmodule (de excedentregeling) pensioen wordt opgebouwd, neemt de duration van de verplichtingen de komende jaren flink af. Hierdoor daalt ook het renterisico en daarmee het vereist eigen vermogen. Het fonds verwacht uiterlijk eind 2023 de vereiste dekkingsgraad te bereiken.

Pensioenen

Algemene ontwikkelingen

Contouren van een nieuw pensioenstelsel

Het pensioenakkoord dat de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in juni 2010 met elkaar hadden gesloten, heeft in het gehele verslagjaar de gemoederen flink bezig gehouden. Centraal stond daarin het achterbanoverleg bij het FNV. Sociale partners slaagden er uiteindelijk in om het kabinet aan de voorstellen voor een nieuw pensioenstelsel te binden. Een en ander in de vorm van een zogenaamd Uitwerkingsmemorandum.

Vervolgens wist demissionair minister Kamp van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) te bereiken dat zich in de Tweede Kamer een meerderheid aftekent die bereid is om het akkoord op hoofdlijnen te steunen. Daarvoor moest hij wel enkele toezeggingen doen en was het zinvol om het akkoord op onderdelen nader te verduidelijken.

Op zijn eigen beleidsterrein, de Algemene Ouderdomswet, zegde hij toe om de overgang naar een hogere pensioenleeftijd voor de lagere inkomens te versoepelen. Daarnaast mogen onder meer de revenuen uit de bestaande levensloopregelingen en de nieuwe vitaliteitsregeling voor vervroegde pensionering worden aangewend. Wat betreft het aanvullende pensioenstelsel wil hij bereiken dat in een reëel pensioencontract een zodanige prudente financiering van de pensioenaanspraken plaatsvindt dat de rekening niet naar de huidige jongeren, de toekomstige generaties van pensioengerechtigden, wordt doorgeschoven. Voorts is de beoogde premiestabiliteit nader toegelicht. Tenslotte heeft de bewindsman reeds enig inzicht gegeven in de berekening van het vereist eigen vermogen, onder het duurder wordende regime van nominale pensioencontracten.

In betrekkelijke stilte vinden thans enige onderzoeken plaats als voorbereiding op een wijziging van de Pensioenwet en daarbinnen van het financieel toetsingskader. Van groot belang is dat het nieuwe stelsel de toets van de Europese en supranationale regelgeving kan doorstaan, met inbegrip van het collectief of individueel invaren van de pensioenrechten die onder het huidige, nominale contract zijn opgebouwd.

De besturen van de pensioenfonds hebben zich in het verslagjaar over het algemeen laten informeren over de contouren van het reële pensioencontract en de informatie zoveel als mogelijk geanalyseerd. In dit verband is geconstateerd dat op belangrijke onderdelen van het reële contract nog nadere uitwerkingen worden gemist. De daadwerkelijke wetgeving wordt overigens eerst in het begin van 2013 verwacht. Niet alleen zal deze wetgeving moeten worden afgewacht, de besturen zullen tevens de uitkomsten moeten afwachten van het arbeidsvoorwaardenoverleg tussen de decentrale organisaties van werkgever(s) en werknemers in hun bedrijfssector of onderneming. Daarbij doet zich het vraagstuk voor hoe cao-partijen en fondsbesturen nu en in het kader van het reële pensioencontract aankijken tegen hun toekomstige onderlinge taak- en verantwoordelijkheidsverdeling.

Voor zover werkzaamheden zijn uitbesteed, hebben de meeste fondsbesturen reeds contact met hun contractspartijen, zoals de pensioenadministrateur en vermogensbeheerders, opgenomen om zich op de hoogte te stellen van hun voorbereidingen en opvattingen.

Naar verwachting zal ook het komende boekjaar een jaar worden van verdergaande oriëntatie omtrent de fondsspecifieke betekenis van een keuze voor handhaving van het nominale contract dan wel invoering van een reëel pensioencontract. Zoals gezegd, wordt een belangrijk onderdeel daarvan gevormd door de beslissing of de oude pensioenaanspraken en ingegane pensioenen kunnen worden

ingevoeren in het nieuwe contract. Zonder deze operatie zouden de effecten van het nieuwe stelsel gering zijn en duurt het nog vele jaren voordat de beoogde doelen worden bereikt.

Tenslotte zal de communicatie naar alle belanghebbenden alvast kunnen worden opgepakt. Dit mede omdat de maatschappelijke onrust over de toekomstbestendigheid van het pensioenstelsel voorlopig onverminderd groot blijft. In dit verband is het opmerkelijk maar niet onlogisch dat in toenemende mate aandacht wordt gevraagd voor de positie en de belangen van de jongere deelnemers aan de collectieve pensioenregelingen.

Ingang van AOW-pensioen naar de verjaardag

Uitgangspunt van het pensioenakkoord is onder meer een integrale benadering in de AOW en de aanvullende pensioenregelingen van de pensioenleeftijd, flexibilisering van de pensioeningangsdatum en de stijging van de levensverwachting. Echter, in tegenspraak hiermee, kwam het kabinet in het verslagjaar met een andere ingangsdatum van het AOW-pensioen, te weten de dag waarop de 65-jarige leeftijd wordt bereikt. In de desbetreffende wetswijziging werd het aanvullende pensioenterrein ongemoeid gelaten. Vastgesteld moet worden dat het door de betreffende maatregel veroorzaakte 'AOW'-gat niet tot de verantwoordelijkheid van de pensioenfondsen kan worden gerekend en dat buiten hen om naar eventuele compenserende maatregelen moet worden gezocht.

Financieel crisisplan

De krediet-, schulden- of eurocrisis heeft de besturen van de meeste pensioenfondsen genoodzaakt tot het opstellen van herstelplannen. Dit proces, alsmede de maandelijkse monitoring van de financiële situatie en de jaarlijkse evaluatie van de plannen, hebben de Nederlandsche Bank (DNB) ertoe gebracht om de besturen op grond van een beleidsregel te verplichten een financieel crisisplan op te stellen. Deze verplichting is, zonder nadere wetgeving, opgelegd op grond van het bestaande voorschrift van het voeren van een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Alle fondsen dienden uiterlijk 1 mei 2012 over een dergelijk plan te beschikken. De bedoeling is dat de fondsbesturen beter op een crisis zijn voorbereid dan op de huidige. Daarom moet vooraf op fondsniveau worden gedefinieerd wanneer sprake is van een crisissituatie en op welke wijze en met welke maatregelen deze crisis zal worden bestreden.

De lopende herstelplannen

Ondertussen bleef ook in het onderhavige verslagjaar het herstel van de financiële situatie van de pensioenfondsen, langs de uitgezette herstelpaden en in het beoogde tempo, van de besturen alle aandacht vragen. De lage stand van de rente en de volatiliteit van de financiële markten van aandelen en obligaties, aangewakkerd door rapportages over de gedaalde kredietwaardigheid van overheden en particuliere bedrijven, dwongen tot grote alertheid. In dit verband wordt het bestaande wettelijke toezichtkader als knellend ervaren en niet langer toegeschreven op de realiteit. Tevens moet echter worden vastgesteld dat het bestaande, wettelijke regime voor DNB weinig mogelijkheden biedt voor afwijkingen.

In het verslagjaar heeft DNB desondanks getoond oog te hebben voor de positie van de pensioenfondsen. Zo is bijvoorbeeld het premiebeleid tijdens herstel nader gedefinieerd en werd toegestaan dat de premies in 2011 niet behoefden bij te dragen aan het herstel. De eis van kostendekkendheid stond niet ter discussie.

Gelet op de uitzonderlijke omstandigheden en de gebrekkige liquiditeit in het lange eind van de interbancaire swapmarkt eind 2011, bestaat er te veel onzekerheid over de vraag of op de interbancaire swapmarkt op 30 december 2011 een juiste prijsvorming heeft plaatsgevonden. DNB heeft daarom besloten een correctie toe te passen op de curve voor ultimo december. Deze mogelijkheid is ook vastgelegd in de methodiek voor vaststelling van de rentetermijnstructuur. Tegen die achtergrond is de RTS per einde 2011 door DNB vastgesteld als een gemiddelde van de rentetermijnstructuur van alle handelsdagen in de periode 1 oktober tot en met 31 december 2011. De evaluaties dienen te worden gebaseerd op de gemiddelde rente over het laatste kwartaal van 2011, terwijl de aan te kondigen, noodzakelijke kortingen mogen worden beperkt tot maximaal 7%. Hoewel deze maatregelen een aantal pensioenfondsen uit de acute problemen helpen, blijft in de pensioensector de opvatting overheersen dat grote behoefte bestaat aan

meer structurele maatregelen. Voorts wordt om een soepeler opstelling door DNB gevraagd in de aanloopjaren naar de invoering van de reële pensioencontracten.

Voor het overige wordt verwezen naar het hoofdstuk in dit jaarverslag over de fondsspecifieke financiële situatie.

Alternatieve bestuursmodellen en het initiatiefwetsvoorstel Koser Kaya/Blok

Tegelijk met het pensioenstelsel dat de inhoud en materiële uitkomst van de pensioentoezegging raakt, heeft het kabinet in het verslagjaar de governance van pensioenfonds ter discussie gesteld.

Demissionair minister Kamp publiceerde een voorontwerp van wet, waarin voor de paritair samengestelde fondsbesturen alternatieve modellen worden voorgesteld. Met deze alternatieven wil de bewindsman in de eerste plaats bereiken dat de deskundigheid van fondsbesturen wordt vergroot. Daarnaast wil hij dat de fondsorganen een juistere afspiegeling gaan vertonen van de samenstelling van het deelnemersbestand en dat rekening wordt gehouden met de mate waarin door welke belanghebbende doelgroepen risico's worden gedragen. In dit verband zal de naleving van de aanbevelingen van het Convenant Bevordering Diversiteit Pensioenfonds van december 2010 met minder vrijblijvendheid worden omgeven. In de jaarverslagen zal over de inspanningen op dit terrein voortaan verantwoording moeten worden afgelegd.

Voorts wil de demissionair minister het interne toezicht versterken en moet een efficiëntere organisatie worden bereikt door stroomlijning van de bestaande taken van de onderscheiden fondsorganen.

Over het voorontwerp heeft de bewindsman in het onderhavige verslagjaar een consultatieronde ingelast. Sociale partners, de Pensioenfederatie en DNB hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt en op zijn voorstellen gereageerd. Naar verwachting zal het wetsvoorstel in het eerste kwartaal van 2012 bij de Tweede Kamer worden ingediend. Uit de intenties van de demissionair minister moet worden afgeleid dat hij het wetsvoorstel separaat van de grote pensioenstelselherziening wil afhandelen. Dit ondanks het feit dat er zeker verbanden met het pensioenakkoord en de introductie van reële pensioencontracten kunnen worden gelegd.

Een andere, inhoudelijke verbinding kan worden gemaakt met het initiatiefwetsvoorstel van de Tweede Kamerleden Koser Kaya (D66) en Blok (VVD). Naar verwachting wordt de Eerste Kamerbehandeling van hun voorstel, dat zich beperkt tot vergroting van de specifieke medezeggenschap van gepensioneerden, binnenkort afgerond. Waarschijnlijk wordt de feitelijke inwerkingtreding die nog niet geregeld is, niet zonder de parlementaire behandeling van het hiervoor genoemde wetsvoorstel van demissionair minister Kamp beoordeeld.

Vergunningen voor PPI's

In het verslagjaar kwamen de vergunningen van DNB af met betrekking tot de oprichting van premiepensioeninstellingen (PPI's). Hiermee wordt deze nieuwe uitvoeringsvorm –voorlopig alleen ten behoeve van beschikbare premieregelingen– steeds meer werkelijkheid. Hoewel primair bedoeld als antwoord op de grensoverschrijdende concurrentie binnen de Europese Unie tussen pensioenuitvoeringsorganisaties, richten de Nederlandse PPI's zich nog voornamelijk op de binnenlandse markt. De PPI speelt in op de waarneembare trend –niet in de laatste plaats vanwege het pensioenakkoord– om loongerelateerde pensioensystemen te wijzigen in beschikbare premieregelingen die de risico's veel meer bij de deelnemers en gepensioneerden neerleggen.

Wijzigingen in de Pensioenwet

In het verslagjaar is de Pensioenwet gewijzigd en zijn enkele knelpunten van merendeels technische aard aangepakt. Zo zijn de wettelijke belemmeringen weggehaald voor het behoud van partnerpensioen op risicobasis in geval van een baanwisseling. Verder wordt op korte termijn het kapitaalcontract tussen pensioenfonds en hun herverzekeraars afgeschaft. Tenslotte is een ministeriële bevoegdheid gecreëerd om bijbetalingsverplichtingen van de werkgever bij inkomende waardeoverdrachten te mitigeren.

Staatssecretaris Weekers van Financiën wijzigde de fiscale wetgeving zodanig dat vervroegde pensionering vanaf de 60-jarige leeftijd mag worden gecombineerd met het verrichten van arbeid.

Toezichtontwikkelingen

Met betrekking tot het toezicht vallen in het verslagjaar geen nieuwe toezichtontwikkelingen te melden, anders dan die welke reeds waren gepubliceerd in het speerpuntenoverzicht 2010-2014. DNB herinnert de fondsbesturen voortdurend aan de onderzoeksrapporten en aanbevelingen van de Commissie Frijs. Met name wijst de prudentieel toezichthouder op de noodzaak van het vergroten van het inzicht in de beleggingen, het beleggingsproces en op het ontwikkelen van een beter risicomanagement.

De AFM publiceerde in het verslag de resultaten van een specifiek onderzoek naar de inzichtelijkheid in en transparantie van de uitvoeringskosten van pensioenfondsen, waaronder de kosten van het vermogensbeheer. Voorts vroeg de gedragstoezichthouder aandacht voor de kwaliteit van de administratie, met name voor de juistheid en volledigheid van de uniforme pensioenoverzichten (UPO's).

Beide toezichthouders hebben als schot voor de boeg reeds aangekondigd stevig toezicht te gaan houden op de nakoming van de verplichtingen onder het regime van reële pensioencontracten. Zij verlangen in dit kader heldere normen voor de financiële opzet en de communicatie over risico's.

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2010	587	299	63	949
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	22			22
Ontslag met premievrije aanspraak	-26	551		525
Waardeoverdracht		-3		-3
Ingang pensioen	-11		12	1
Overlijden	-1			-1
Afkoop		-21		-21
Andere oorzaken	-1	0		-1
Actieven die opbouwen bij het Bpf		-525 ¹⁾	-2	-527
Mutaties per saldo	-17	2	10	-5
Stand per 31 december 2011	570 ²⁾	301	73	944

Specificatie pensioengerechtigden

	2011	2010
Ouderdomspensioen	64	53
Partnerpensioen	8	7
Wezenpensioen	1	3
Totaal	73	63

1) Alle actieve deelnemers zijn qua opbouw in de basisregeling slaper geworden. Omdat ze echter wel in de excedentregeling als deelnemer blijven, zitten ze in de eindstand als deelnemer.

2) Waarvan deelnemen aan:
- Excedentregeling: 215
- Vrijwillig bijsparen: 550
- Eindloonregeling (basisregeling): 14 (aanspraken: € 331)
Deelnemers kunnen in alle drie de categorieën voorkomen.

Beleggingen

Algemene ontwikkelingen

In maart 2011 werd de wereld opgeschrikt door een zware aardbeving, gevolgd door een tsunami en een nucleaire ramp in Japan. Dit leidde in dit deel van de wereld tot een recessie en zorgde overal voor stagnaties in de aanvoer van onderdelen voor met name de auto- en elektronica-industrie. Mede als gevolg hiervan kreeg de wereldeconomie vanaf het tweede kwartaal van 2011 te maken met een groeivertraging. Deze groeivertraging werd versterkt door de gevolgen van de 'Arabische Lente' in Noord-Afrika en het Midden-Oosten en de daarmee samenhangende stijging van de olieprijs. Een voorzichtig herstel in Japan en de VS in het najaar van 2011 kon niet voorkomen dat de Europese economie in het vierde kwartaal van 2011 in een recessie belandde. Belangrijkste reden hiervoor was de aantasting van het consumentenvertrouwen in Europa als gevolg van een aanhoudende eurocrisis.

Kapitaalmarkt en rente

De eurocrisis werd ingegeven door toenemende speculaties over een mogelijke herstructurering van de Griekse staatsschuld. Als gevolg hiervan liepen de spanningen in de Europese rentemarkten steeds verder op in 2011. Ook andere eurolanden (zoals Portugal, Ierland, Spanje en Italië) raakten door het "Griekse drama" besmet. Tijdens een aantal Europese tops zetten beleidsmakers weliswaar belangrijke stappen richting budgettaire en politieke integratie van de Eurozone, maar zij brachten, door het ontbreken van concrete crisismaatregelen, geen structureel vertrouwensherstel bij beleggers. Het voortbestaan van de Eurozone stond in 2011 meer dan eens ter discussie.

Ook in de VS was de staatsschuld een belangrijk thema. Op het laatste moment bereikten Democraten en Republikeinen in augustus 2011 een akkoord over een verhoging van het 'schuldplafond'. Het afgesproken bezuinigingspakket was in de ogen van kredietbeoordelaar S&P echter onvoldoende, waarop zij de AAA-rating van de VS verlaagde naar AA+.

De Europese Centrale Bank (ECB), die door de oplopende inflatie in april de rente nog verhoogde, verlaagde de rente in november en december tot 1,0%. Daarnaast nam de ECB maatregelen om de liquiditeit van de Europese bankensector te verbeteren en kocht zij (beperkt) staatsleningen van landen als Spanje en Italië, vooral om de opname van nieuwe leningen in de markt soepel te laten verlopen.

Terwijl de rentes van landen in de periferie van de Eurozone sterk opliepen, daalde de rente op staatsleningen van 'veilige' landen als Duitsland, Nederland en de VS tot historische dieptepunten. De rente op Nederlandse 10 jaars staatsleningen daalde in 2011 bijna één volledig procentpunt en eindigde het jaar op een stand van 2,2%. Ook de VS wordt, ondanks de enorme staatsschuld en het verlies van de AAA-rating, mede dankzij de liquiditeit van deze markt, nog altijd gezien als 'veilige haven'.

De onrust in de obligatiemarkt leidde tot oplopende spreads (opslagen) op risicovollere obligaties. Obligaties van opkomende markten uitgegeven in harde valuta bleven, in verhouding tot eerdere crises, redelijk goed presteren.

Aandelen

Wereldwijde aandelen daalden, gemeten in euro, met 2,4%. Opkomende aandelenmarkten werden stevig geraakt door de hoge risicoaversie bij beleggers en verloren 15,4%. Ook Aziatische markten kenden een teleurstellend jaar. Japanse aandelen daalden 11,3% terwijl de overige volwassen Aziatische markten 9,8% inleverden. Europese aandelen daalden 7,5%. De Nederlandse AEX index schoot met -11,9% nog dieper in het rood. De Dow Jones Index tenslotte, boekte dankzij de status van veilige haven en het economisch herstel in de VS, een positief resultaat: +5,4%.

Valutamarkten

Door het verkrappend monetair beleid van de ECB in de eerste jaarhelft –en het zeer soepele beleid van de Federal Reserve– steeg de euro in de eerste helft van 2011 tegenover de dollar (van 1,34 naar 1,45). De eurocrisis en het soepeler monetair beleid van de ECB maakten de stijging in de tweede helft ongedaan. De EUR/USD daalde naar 1,30.

Gevolgen voor de Nederlandse pensioenfondsen

Toen de kredietcrisis in 2007 uitbrak leken de Nederlandse pensioenfondsen nog over voldoende reserves te beschikken. Eind 2008 kwamen veel fondsen echter in de problemen. Zo'n 340 pensioenfondsen moesten een herstelplan indienen. Ook Pensura. Nu, drie jaar later, blijkt dat de maatregelen die werden genomen, tekort zijn geschoten. De simultane daling van aandelenkoersen en swaprente (van 4% medio 2011 tot circa 2,5% ultimo 2011) heeft in 2011 opnieuw een sterk drukkend effect uitgeoefend op de dekkingsgraden van Nederlandse pensioenfondsen. Zij staan er weer net zo slecht voor als in het voorjaar van 2009. Uit onderzoek van de NOS naar de 35 grootste pensioenfondsen blijkt dat zeker zeven miljoen Nederlanders gekort dreigen te worden op hun uitkering of op de opbouw van het pensioen. Bij negen fondsen gaat het om een korting van gemiddeld meer dan 7 procent. Pensura heeft geen kortingsvoornemen uitgesproken.

Vooruitblik

De wereldeconomie zal in 2012 verder vertragen: van een geschatte groei van 3,5% in 2011 naar 3,0%. Voor de volwassen economieën als geheel zal de groei onder het lange termijn gemiddelde liggen. Er zijn echter grote regionale verschillen. Voor Europa wordt een milde recessie verwacht, met een negatieve economische groei in de eerste helft van 2012. Hoe diep en hoe lang de Europese recessie zal zijn, hangt grotendeels af van de manier waarop de staatsschuldencrisis wordt aangepakt. De nadruk op bezuinigen voorspelt weinig goeds voor de toch al zwakke groeivoorzichten in de Eurozone.

De Amerikaanse economie zal een recessie kunnen ontlopen. De presidentsverkiezingen in november 2012 zijn een risicofactor, omdat Democraten en Republikeinen weinig zullen toegeven in de aanloop daar naartoe. Stimuleringsmaatregelen zijn daarom eerder uit monetaire dan uit budgettaire hoek te verwachten.

Opkomende markten zullen niet ontkomen aan de afnemende groei van de wereldeconomie, omdat de exportvraag vanuit de volwassen economieën afneemt. Landen als China en India hebben echter de meeste ruimte om de (binnenlandse) economie te stimuleren door het versoepelen van het monetair en budgettair beleid.

Kapitaalmarkt en rente

Verwacht wordt dat de ECB de korte rente verder zal verlagen, tot 0,5% in de eerste helft van 2012. De ontwikkeling van de lange rente zal voorlopig bepaald blijven worden door de risicobereidheid van beleggers – en dus vooral door het verloop van de eurocrisis. De 'search for yield' door beleggers blijft een belangrijke steun voor risicovollere vastrentende beleggingen zoals bedrijfsobligaties en obligaties van opkomende markten.

Vastgoed

Vastgoedaandelen presteerden een groot deel van 2011 beter dan de brede aandelenmarkt. Dit kwam mede door de daling van de lange rentes. Een eventuele stijging van de kapitaalmarktrentes kan daarom negatief uitpakken. Een ondersteunende factor voor beleggers in de vastgoedmarkt is het aantrekkelijke dividendrendement dat kan worden gerealiseerd op vastgoedaandelen.

Wereldwijde aandelenmarkten

Het jaar 2012 zal voor aandelenbeleggers een weg met obstakels zijn. Markten worden onderworpen aan extreme stemmingswisselingen van beleggers. Hierdoor zal de volatiliteit (beweeglijkheid) hoog blijven. Bedrijven zijn echter gezond. Zij worstelen niet met te grote voorraden of overcapaciteit. De kosten zijn goed onder controle, waardoor de winst beter bestand is tegen een terugval in inkomsten. Balansen zijn sterk en de winstmarges bevinden zich nog steeds op hoge niveaus.

Verwacht wordt dat de Europese en Amerikaanse bedrijfswinsten in 2012 zullen gaan dalen. Voor Japan en de opkomende markten wordt, uitgaande van een sterkere economische groei aldaar, uitgegaan van een lichte winstgroei. De waarderingen van aandelen weerspiegelen al veel onzekerheden. Zij zijn aantrekkelijk vanuit een historisch oogpunt: de huidige koers-winstverhouding is lager dan het gemiddelde op de lange termijn. Daardoor lijkt het risico van een recessie inmiddels ingeprijsd.

Valuta

Een verdere versoepeling van het monetaire beleid in de Eurozone kan de euro onder druk zetten. Risicoaversie en renteverlagingen kunnen een negatief effect hebben op de valuta's van opkomende markten. De valuta's van grondstof gerelateerde (volwassen) economieën, zoals Australië en Canada zouden kunnen gaan profiteren.

Inflatie

Deze is in 2011 opgelopen tot circa 2,4%, duidelijk boven de taakstelling van de ECB. Ondanks het beschikbaar stellen van € 1.000 miljard blijft de officiële zienswijze van de ECB dat de inflatie beperkt zal blijven. Maar een BTW verhoging als gevolg overheidsbudgetten meer sluitend te krijgen drijven de inflatie direct op. Een hoge inflatie kan ook een onderdeel zijn van de verborgen agenda om de te grote overheidsschulden deels weg te infleren. Een hoge inflatie gecombineerd met een kunstmatige lage rente brengt pensioenfondsen in een onmogelijke spagaat. Herstel van de pensioenen door indexatie komt dan weer verder weg.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Het jaar 2011 is hectisch verlopen. In het eerste halfjaar waren de beleggingsresultaten teleurstellend. Door een stijging van de RTS verbeterde onze dekkingsgraad nog wel. Echter in juni/ juli stak de Eurokredietcrisis weer op. Griekenland kwam in het centrum van deze crisis terecht. De rente werd door de ECB fors verlaagd naar weer 1%. Beurzen reageerden scherp naar beneden. Beleggers vluchtten naar zogenoemde veilige havens. Spanje en Italië kwamen ook in de slechte belangstelling. Ook de Franse obligaties kregen een fors hogere spread ten opzichte van de Nederlandse rente. Koersen van langlopende obligaties van veilige landen schoten omhoog. De RTS daalde fors en Pensura dook weer richting 90% dekkingsgraad. Het oude herstelplan trad weer in werking.

Het beleid ging zich richten op vermogensbehoud. Daarom werd vooruitlopend op een beleidsbepalende vergadering van de EU leiders besloten om winst te nemen op onze directe obligatieportefeuille door per saldo 60% van de Nederlandse positie en 50% van de Franse positie te verkopen. Het leek een goede zet, maar na enige weken bleek dat de markten de oplossing van de regeringsleiders niet vertrouwden. De crisis verdiepte zich weer. Uiteindelijk eindigend met een afboeking van de Griekse schuld. Een gebeurtenis die het wantrouwen tegen Zuid-Europese staatsleningen alleen maar vergrootte. Besloten werd om ook het restant van de Franse portefeuille te verkopen. Zolang de crisis voortduurt zullen wij geen staatsleningen meer kopen. Die van veilige landen zijn te duur en van onveilige landen te riskant. Dit slaat een gat in onze matching portefeuille.

Was de renteafdekking voorheen nog circa 20% nu is deze circa 14%. Ook de andere onderdelen van onze matching portefeuille hebben niet gereageerd zoals volgens de theorie verwacht mocht worden. Van de stijging van onze verplichtingen door de dalende RTS is uiteindelijk circa 12% gecompenseerd door een stijging van dit deel van de portefeuille terwijl circa 18% verwacht mocht worden. Een stijging van de risico-opslagen drukte de koerswinst. Opvallend is dat in Q1 van 2012 een omgekeerde beweging is te zien. De RTS is verder gedaald, maar de stijging van de verplichtingen is nu voor 25% gecompenseerd door de matchingportefeuille. Kennelijk hebben beleggers weer meer vertrouwen in bedrijfsleningen. Bij een stijging van de dekkingsgraad zal Pensura de renteafdekking vergroten door een vergroting van het belang in het long durationfonds.

Aandelen waren per saldo 5,8% negatief. De in november ingezette rally kwam te laat om het verlies nog in 2011 goed te maken. Uitsluitend aandelen USA zijn positief geëindigd. De rally eindigde midden maart 2012. De US\$ tegen de Euro daalde van 1,34 naar 1,3. Een voordeel voor Pensura van circa 3% in de aandelenwaardering.

Vastgoed herstelde in 2011 met een rendement van 6,7% iets beter dan de benchmark. Echter de vooruitzichten zijn weer negatief. Met name de waarderingen voor kantoren , maar ook woningen staan onder druk. De crisis wordt hier goed zichtbaar. Ook huren komen onder druk, waardoor ook het directe rendement lager zal zijn. Wel zitten wij in het topsegment van de markt waardoor de teruggang minder zal zijn dan de markt in zijn geheel.

	Asset verdeling Ultimo 2011 in %	Strate- gische norm in %	Band- breedte in %
Matching portefeuille	34,1	37,0	30-50
Return portefeuille			
– Vastrentende waarden	13,2	10,0	0-15
– Aandelen	41,9	43,0	30-60
– Onroerend goed	9,3	10,0	0-15
– Cash	1,5	0,0	<10
	100,0%	100,0%	

Performance 2011

	2011		2010		2009		2008		2007	
	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark
Zakelijke waarden										
Aandelen	-5,8%	-5,5%	20,2%	20,6%	37,0%	30,9%	-42,0%	-42,0%	-3,6%	-0,4%
Onroerend goed	6,7%	6,5%	4,0%	4,4%	13,6%	-0,2%	-4,4%	-6,5%	10,5%	10,3%
Vastrentende waarden	5,7%	6,0%	9,0%	6,4%	12,0%	6,5%	-6,8%	3,5%	1,5%	1,7%
Deposito's	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%	-0,2%	0,8%	4,2%	3,9%	3,6%	3,6%
Totaal	1,4%	1,6%	13,2%	10,8%	15,9%	14,6%	-20,3%	-18,9%	0,3%	1,7%
2 jaars gemiddelde	7,1%		14,5%		-3,9%		-10,6%		3,5%	
3 jaars gemiddelde	10,0%		1,5%		-2,5%		-5,2%		6,7%	
5 jaars gemiddelde	1,2%		2,3%		2,3%					

De kosten van het beleggen

Deze kosten krijgen steeds meer aandacht. Reden is dat de vaak teleurstellende beleggingsresultaten door veel outsiders, maar ook insiders, toegeschreven worden aan de (te hoge) kosten die door de vele betrokken partijen bij het vermogensbeheer in rekening worden gebracht en daardoor het rendement drukken. Goed in het gehoor liggen dan berekeningen van critici die voorrekenen hoeveel 1% per jaar minder rendement over de lange looptijd tussen inleg en pensioenbetaling wel kan schelen. Verschillen oplopend tot 25% minder pensioen zijn niet zeldzaam in de commentaren. Deze kosten hebben daarom vanzelfsprekend de aandacht van een goed bestuur. Het bestuur maakt immers de keuzes van hoe en waar en door wie te beleggen.

Inzicht in deze kosten is moeilijk te verkrijgen. Daarom wordt door de Pensioenfederatie erop aangedrongen een poging te wagen om een redelijk gevoel te verkrijgen bij deze kosten.

Kosten kunnen op twee manieren in rekening worden gebracht:

- a. door deze op te nemen in de waarde van de participatie;
- b. door hiervoor een aparte fee in rekening te brengen.

Welke kosten worden bedoeld

- Kosten die het beleggingsfonds maakt voor administratie, accountant, custodian, distributie, etc.
- Transactiekosten gemaakt bij aan- en verkopen van onderliggende aandelen in deze fondsen.
- De spread tussen aan- en verkopen: zowel binnen het fonds –indien de beheerder besluit om aandeel A te vervangen door aandeel B– maar ook door in- of uittreden van participanten in het fonds. Het fonds maakt hiervoor kosten, moet aandelen bij- of verkopen. Om zittende participanten niet te belasten voor deze kosten, betaalt de toetredster veelal een opslag en krijgt de uittredster te maken met een afslag. Deze kosten zijn niet direct zichtbaar omdat deze verdwijnen in de aankoop prijs of de verkoop prijs.
- De beloning voor de ingebrachte expertise van de fondsbeheerder.

Deels worden deze kosten opgenomen in wat genoemd wordt de TER (Total Expense Ratio). Een ruimer begrip is de TCO (Total Cost of Ownership). Het verschil tussen TER en TCO is bijvoorbeeld dat de TCO ook de kosten omvat van rebalancing, trading spreads, uitbreiding en uittreding, brokerage fees en belastingen, zoals restitutie van dividendbelasting. In onderstaand overzicht is de TER weergegeven van de obligatie- en aandelenfondsen. Duidelijk is het verschil tussen actief en passief beheerde fondsen, zoals van Pimco en UBS. De fondsen binnen BlackRock worden passief beheerd. Pensura heeft besloten overwegend in passieve BlackRock fondsen te beleggen. Vastgoedfondsen zijn in dit overzicht niet meegenomen. De kosten van beheer worden hier veelal uitgedrukt als percentage van de brutohuuropbrengst. Deze kosten kunnen variëren van 15% tot 25% van de brutohuuropbrengst. Vergelijking met passief beheer is hier niet goed mogelijk. Vastgoed heeft als voordeel dat de inkomsten meestal gelijke pas houden met de inflatie.

Kosten van beleggen

Assetmix x € 1.000	31-12- 2011	TER	Fee	In NAV	Totaal per ver- mogens- beheerder	Als % van het belegde vermogen
	€	%	€	€	€	%
Bonds						
Pimco Euro bonds	26.795	0,46		123		
Pimco Euro Ultra Long Duration	1.873	0,46		9		
Pimco Emerging market bonds € hedged	7.934	0,79		63		
Standard Life Euro Credit Fonds	1.956	0,55		11		
	38.558	0,00		205	205	0,53
Direct Government bonds (incl interest)	2.545	0,0				
ABNAMRO Spaarplus rentefonds	5.426	0,0		–		
Total Bonds	46.529					

Assetmix x € 1.000	31-12-2011	TER	Fee	In NAV	Totaal per vermogens-beheerder	Als % van het belegde vermogen
	€	%	€	€	€	%
Equity						
MSCI Equity index Fund B-Japan	934	0,100		1		
MSCI Europe index Fd B	8.025	0,100		8		
MSCI U.S. Equity Fund B	14.958	0,070		10		
MSCI-Pac Rim ex-japan Equity Index Fd B	2.012	0,100		2		
BlackRock trackers	25.929		9	21	30	0,12
UBS Emerging markets	6.051	0,18		11		
UBS Global equity	8.894	0,065		6		
UBS equity Total	14.945		92	17	109	0,73
Equity Total	40.874					
Real Estate ING (Spec price valuation)	9.049					
Cash (KasBank en ING)	1.448		35		35	0,04
Total Assets Pensura	97.900		136	243	379	

BlackRock

Hier betalen wij de TER per fonds over de investering in dit fonds met een minimum van € 30.

Kasbank.

Is onze custodian voor de directe fondsen en voert onze beleggingsadministratie.

Pensioenregelingen van het fonds

De volgende regelingen werden in 2011 door het fonds uitgevoerd:

- Voor deelnemers bij Pensura die per 31 december 2005 ouder waren dan 55 jaar is de oude eindloonregeling nog van toepassing. De regeling kent ouderdomspensioen, tijdelijk ouderdomspensioen (tot 65 jaar) op opbouwbasis, wezenpensioen en partnerpensioen op risicobasis.
- De combinatieregeling is per 1 januari 2006 van toepassing voor alle medewerkers die per die datum jonger waren dan 55 jaar. Deze regeling bestond tot 1 januari 2011 uit twee delen, namelijk de Garantiepensioenmodule tot het maximum pensioengevend salaris (een middelloonregeling) en de Beleggingspensioenmodule (een excedentregeling) waarvoor een beschikbare premie van toepassing is. De opbouw in de middelloonregeling vindt vanaf 1 januari 2011 niet meer plaats bij het fonds maar bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. De opbouw in de excedentregeling, voor deelnemers wiens pensioengevend salaris hoger is dan het maximum pensioengevend salaris dat wordt gehanteerd door het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf, vindt ook vanaf 1 januari 2011 nog bij het fonds plaats.
- Het, als collectief Defined Contribution te beheren, ex SC Johnsonpensioen. Deze regeling geldt voor een periode van 10 jaar (vanaf 2006), waarna de deelnemers hieraan óf met pensioen zijn gegaan óf na 10 jaar respectievelijk per datum uitdiensttreding het opgebouwde vermogen dan krijgen overgedragen naar een individuele DC-rekening.

Herverzekering

Om het risico voor het fonds te beperken, is een deel van het risico op stop loss basis verzekerd bij Zwitserleven (onderdeel van SNS Reaal). Deze verzekering dekt het risico van het verzekerde deel van het nabestaandenpensioen voor de actieve deelnemers indien de verplichtingen daaruit voor het fonds, gemeten over een periode van 5 jaar, boven een bepaalde waarde uitkomt. Daarnaast is het risico van premievrije voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid verzekerd.

In verband met het feit dat het fonds per 1 januari 2011 geen uitvoering meer geeft aan de Garantiepensioenmodule, zijn de herverzekeringen bij Zwitserleven opgezegd per 1 januari 2012. In het verslagjaar heeft het bestuur offertes bij (her)verzekeringsmaatschappijen opgevraagd inzake de herverzekering van het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico in de excedentregeling. In 2012 is een herverzekeringsovereenkomst met Elips Life AG gesloten.

Risicoparagraaf

Inleiding

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het fonds en de risico's die het fonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf "Financiële risico's" in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ALM-beleid en duration matching;
- dekkingsgraad;
- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie, alsmede de financiële positie van het fonds in de toekomst, een rol.

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het fonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit.

Het fonds heeft in 2010 een ALM-studie door AZL N.V. laten uitvoeren. Deze ALM-studie is in het verslagjaar afgerond. Tevens heeft AZL N.V. in opdracht van het bestuur in het verslagjaar een continuïteitsanalyse verricht.

Het risicomodel van DNB kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het fonds de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule (S1 t/m S6). Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's zijn opgenomen in de "risicoparagraaf" in de jaarrekening.

Het vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het vereist eigen vermogen.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen.

De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1).
- Zakelijke waarden risico (S2).
- Valutarisico (S3).
- Grondstoffenrisico (S4).
- Kredietrisico (S5).
- Verzekeringstechnisch risico (S6).

Renterisico (S1)

Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch ondervindt een fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker in waarde toenemen dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen.

Ter invulling van het beleid ten aanzien van de renteafdekking heeft het bestuur in april 2011 besloten de volgende staffel als richtlijn te hanteren:

- Bij een dekkingsgraad van minder dan 110% wordt 20% van het renterisico afgedekt;
- Bij een dekkingsgraad tussen 110% en 170% wordt het renterisico lineair afgedekt, oplopend van 20% tot 75%;
- Bij een dekkingsgraad van meer dan 170% wordt het renterisico voor 75% afgedekt.

Zakelijke waarden risico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor risico.

Beleid van het fonds is om deze risico's zoveel mogelijk te spreiden. Het fonds belegt daarom wereldwijd met als criterium MSCI World all countries.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta.

Het beleid van het fonds is om het valutarisico (gedeeltelijk) af te dekken. Bij aandelen worden valuta's niet afgedekt. Bij beleggingen in vastrentende waarden is gekozen voor een fonds dat overwegend in Europese staatsleningen belegt. De niet-euro beleggingen worden niet afgedekt. De belegging in Emerging markets vindt plaats met een volledig gehedged fonds. De onroerend goed belegging in Oost Europa is voornamelijk in Euro's respectievelijk lokale valuta gefinancierd.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. Het fonds belegt niet in grondstoffen en kent daarom geen grondstoffenrisico.

Kredietrisico (S5)

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's. Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico).

De sterftetrend zelf dient te worden meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het fonds belegt voor 90% in dagelijks verhandelbare effecten en daarnaast was in 2011 de binnenkomende premie nog ruim voldoende voor de uitgaande pensioenbetalingen en kosten.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Door de brede spreiding is dit risico bij het fonds niet materieel.

Inflatierisico

Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid en communiceert dit beleid, conform wettelijke voorgeschreven formuleringen, naar alle deelnemers, slapers en pensioengerechtigden. Door die communicatie is de kans zeer gering dat verwachtingen worden gewekt en juridische claims moeten worden gehonoreerd.

Niet financiële risico's

Sponsorrisico

Het fonds heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van het fonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het fonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn onder meer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstrengeling tussen het fonds en de sponsor. Het fonds belegt niet in de sponsor. Het fonds is verheugd dat de sponsor ook in de per 1 januari 2011 gewijzigde situatie zijn financiële verantwoordelijkheid neemt.

Omgevingsrisico

Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen. Gedacht kan worden aan veranderingen in de maatschappelijke wens om duurzaam te beleggen.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL N.V. Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen heeft AZL er enkele jaren geleden voor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van SAS70. Inmiddels bestaat SAS70 niet meer en is dit per 15 juni 2011 vervangen door de ISAE3402 rapportage. Een belangrijk verschil tussen beide rapportages is de vereiste verklaring van het management in de ISAE3402 rapportage, de zogenaamde management assertion. En daarnaast het uitvoeren van risicoanalyses. Daar AZL vanaf 2010 beschikt over een zogenaamd In Control Statement heeft de overgang naar ISAE3402 voor AZL weinig impact gehad.

De ISAE3402 rapportage bestaat uit een type I en een type II verklaring en in de rapportage worden alleen processen beschreven welke de financiële verantwoording raken.

Ook voor 2011 heeft AZL een ISAE3402 type II rapportage afgegeven en geeft de directie wederom een In Control Statement af.

Uitbestedingsrisico's

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d.

Het bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL N.V. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de Pensioenwet bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden tenminste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiesystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie.

Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld, die heeft geleid tot een beschrijving van de beheersingsmaatregelen voor de betreffende processen.

Voorts wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

IT risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfonds. Omdat het merendeel van de fondsen de IT hebben uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico verworpen. Dit geldt ook voor het fonds.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, een en ander in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen.

Het fonds heeft een gedragscode en een compliancebeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting en DNB ziet actief toe op naleving. Een regeling voor omgang met integriteitgevoelige functies komt relatief weinig voor. DNB toetst voorts nieuwe bestuursleden.

Juridische risico's

Een fonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen.

Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een tweede risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid, dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een derde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vierde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het bestuur de volgende maatregelen genomen:

1. Het fonds heeft AZL als bestuursadviseur aangesteld. AZL toetst bij wetswijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.
2. Het fonds ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
3. Het fonds werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten. Naast deze vereisten heeft het fonds eigen communicatiedoelstellingen.
4. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de andere partij.

Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de verslagstaten voor DNB. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Het bestuur draagt er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te kunnen dragen. De hierboven genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze risico's geeft wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het fonds.

Vooruitblik 2012

Beleggingsbeleid

Door het voortzetten van de herstellpremie én de vergoeding voor de uitvoeringskosten behoudt het fonds haar herstelkracht. Vooralsnog zal het fonds haar beleggingsbeleid niet behoeven aan te passen. De beleggingsmix zal gehandhaafd blijven op 45% aandelen, 45% vastrentende waarden en 10% vastgoed.

Organisatorisch

Het fonds streeft ernaar risico's die verzekeraar zijn volledig bij een verzekeraar onder te brengen. De huidige contracten zijn per 31 december 2011 opgezegd. Het risico voor het nabestaandenpensioen ligt nu –op risicobasis– voor het middellood deel bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. Voor het excedent pensioen heeft het bestuur dit vanaf 2012 ondergebracht bij (her)verzekeraar ElipsLife AG.

Verder streeft Pensura ernaar om kleine pensioenen van slapers zo veel mogelijk af te kopen resp. waardeoverdracht te stimuleren.

Voorts is onderzocht hoe wordt omgegaan bij de vrijwillige ANW hiaat verzekering. Deelnemers die momenteel pensioen opbouwen bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf (Bpf) kennen een ANW hiaat dekking via het Bpf. Daarnaast biedt de werkgever met ingang van 1 januari 2012 aan alle werknemers en aan alle gepensioneerden bij Pensura de mogelijkheid om een ANW hiaat verzekering af te sluiten. Met ingang van 1 januari 2012 komt daarmee de vrijwillige ANW hiaat verzekering via Pensura te vervallen.

Begin juni 2011 is bekend gemaakt dat Sealed Air Corporation Diversey Holdings Inc. wil overnemen. Deze overname wordt door het management en aandeelhouders van Diversey Holdings Inc. ondersteund. De overname is in 2011 afgerond. Diversey zal als een zelfstandige divisie binnen Sealed Air opereren. Voor de verhouding met Pensura zal deze overname naar verwachting geen consequenties hebben.

In 2011 is door de sociale partners het nieuwe pensioenstelsel op hoofdlijnen bekend gemaakt. Hoofdpunten zijn: verhoging van de AOW leeftijd in 2020 naar 66 jaar en naar 67 jaar in 2025 indien de sterfteontwikkeling daartoe aanleiding geeft. Verder zal het beleggingsrisico meer verschuiven richting deelnemers. Dit is vooral van belang voor de nieuw op te bouwen rechten. Omdat deze nu bij het Bedrijfstakpensioenfonds zijn ondergebracht raakt dat Pensura minder. Wel is te denken aan het inrichten van het fonds naar een deel voor deelnemers die meer zekerheid willen en dus akkoord gaan met minder kans op het verdienen van toeslagen en een deel –met name jongeren– die het beleggingsrisico wél willen lopen en daarmee hun opbouw meer waardevast willen maken. Een voldoende lange tijdshorizon is daarbij belangrijk. De solidariteit tussen jongeren en ouderen is dan in het geding. Anderzijds moet worden erkend dat de ouderen veelal een waarde vaste opbouw achter de rug hebben maar dat voor jongeren dat nú helemaal niet meer zeker is. In 2012 zal hier nog veel over gesproken worden. Het bestuur zal dit met aandacht volgen. Tevens is te voorzien dat de echte discussie door de deelnemers aan ons fonds zal moeten worden gevoerd. Het bestuur zal dit dan ook gaan faciliteren.

Utrecht, 20 juni 2012

Het bestuur

N. Mooij (voorzitter)

B. Leeftink

D. Geerlings (secretaris)

J. ten Berge

A. Gengler

M. Layton

S. van Horssen

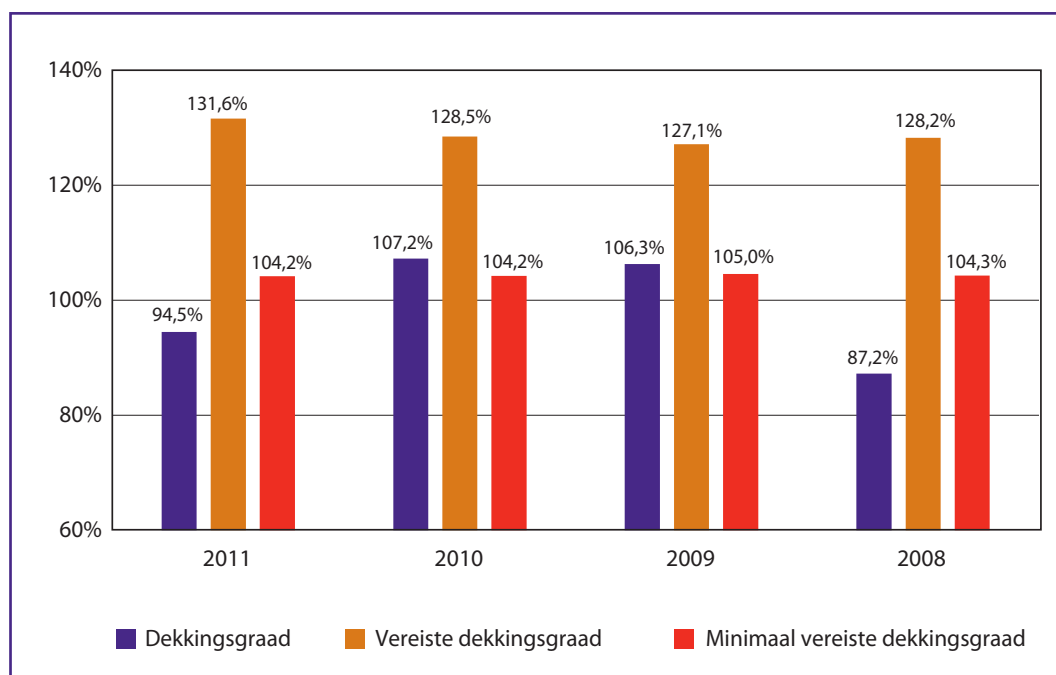
Samenvatting actuariel verslag

Managementsamenvatting

In deze managementsamenvatting worden, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds gepresenteerd. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

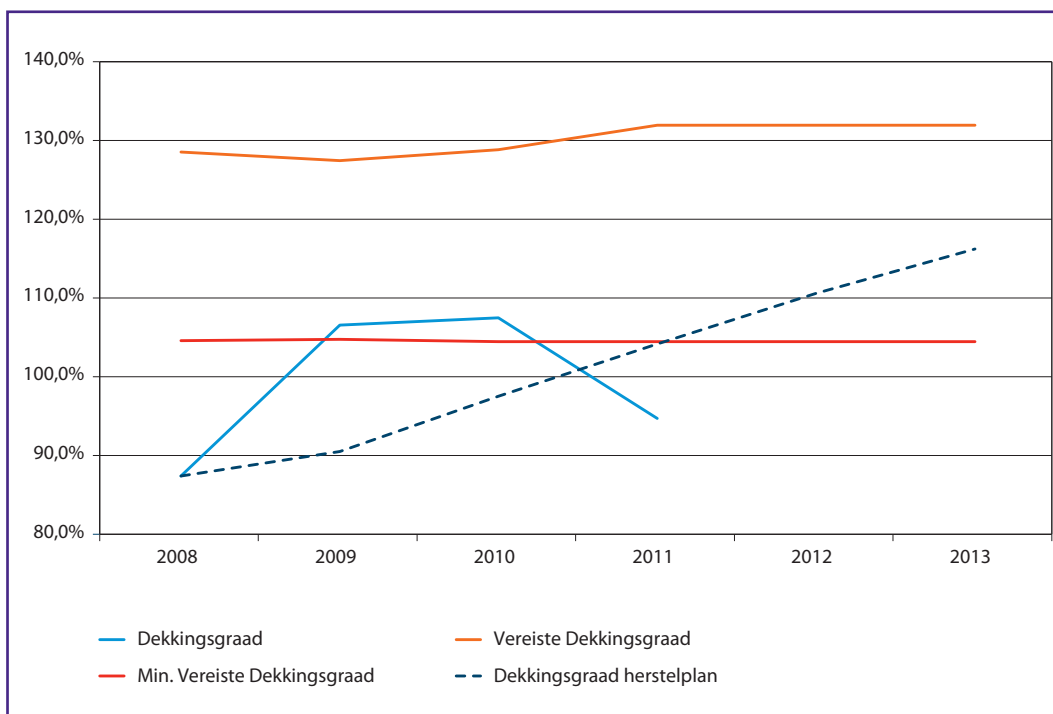
Financiële positie

De dekkingsgraad van het fonds is gedaald van 107,2% ultimo 2010 naar 94,5% ultimo 2011. De dekkingsgraad ultimo 2011 is lager dan zowel de vereiste dekkingsgraad als de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2011 in een dekkingstekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien ¹⁾.

1) Ultimo 2011 is de technische voorziening gebaseerd op de door DNB voorgeschreven 3-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur.

In het eerste kwartaal van 2009 heeft het fonds een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB) waaruit de maatregelen blijken die het fonds heeft genomen om op korte termijn te herstellen tot het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen en op lange termijn tot het vereist eigen vermogen. Het fonds heeft de voortgang van het herstelplan begin 2012 geëvalueerd. Hierbij is op basis van de dekkinggraad per 31 december 2011 beoordeeld of de ontwikkeling nog conform het beoogde herstelpad is en zo niet, welke consequenties dat heeft. In onderstaande grafiek wordt het verwachte pad weergegeven zoals dit in het oorspronkelijke herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de realisatie van de dekkinggraad tot en met ultimo 2011 en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2013 ^{1) 2)}.

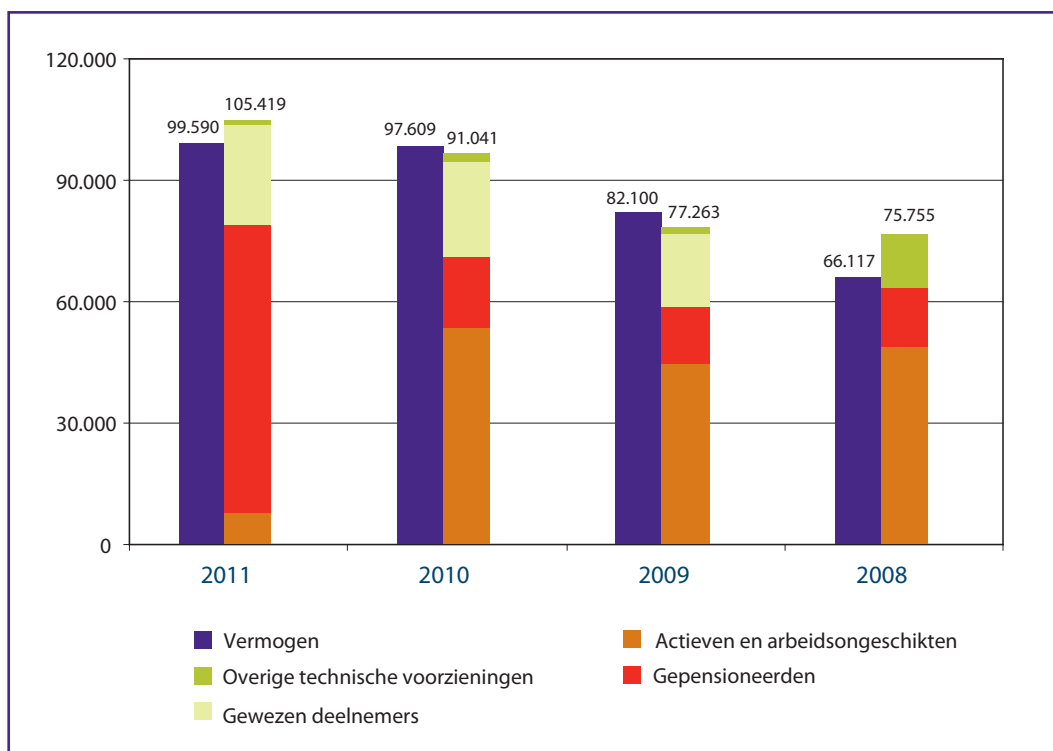
1) De vereiste dekkinggraad ultimo 2011 is gebaseerd op de strategische beleggingsmix. De vereiste dekkinggraad in de volgende jaren wordt verondersteld gelijk te zijn aan deze vereiste dekkinggraad.

2) De kwartaal- en maanddekkinggraden zijn in deze grafiek niet weergegeven.

Op basis van het ingediende kortetermijnherstelplan zou ultimo 2011 een dekkingsgraad van 103,9% worden verwacht. De werkelijke dekkingsgraad ultimo boekjaar 2011 is echter lager (94,5%).

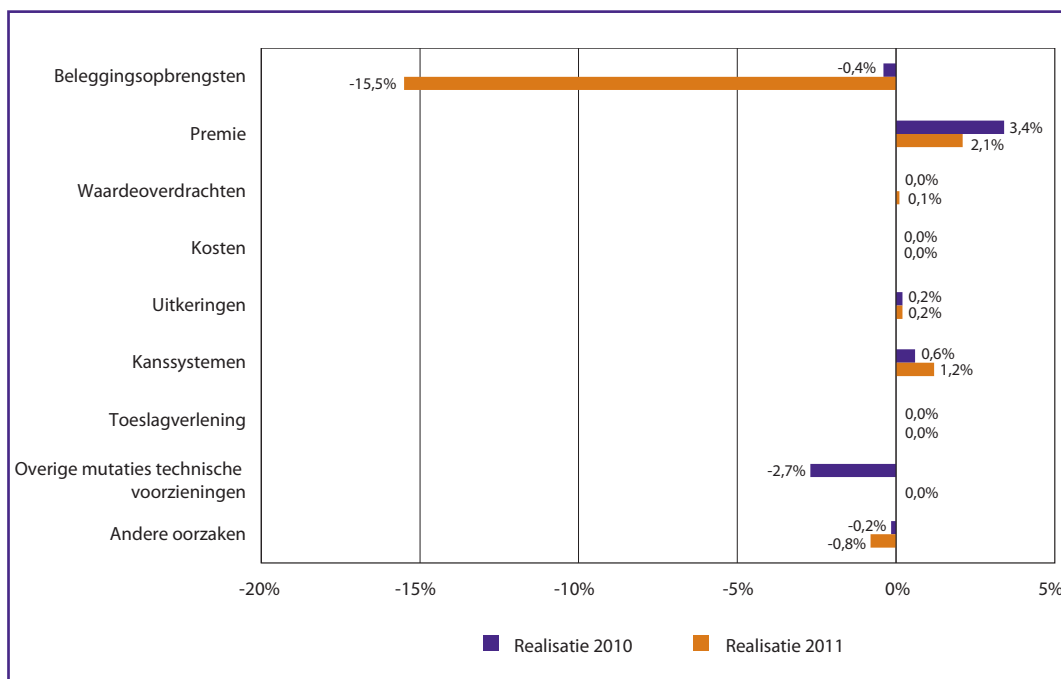
Uit de evaluatie herstelplan ultimo 2011 blijkt dat tijdig herstel van de dekkingsgraad tot de minimaal vereiste dekkingsgraad naar verwachting mogelijk is. Aanvullende maatregelen zijn derhalve niet aan de orde en het herstelplan blijft ongewijzigd van kracht.

De grafiek op de volgende pagina geeft het vermogen en de technische voorziening weer.

Analyse van het resultaat

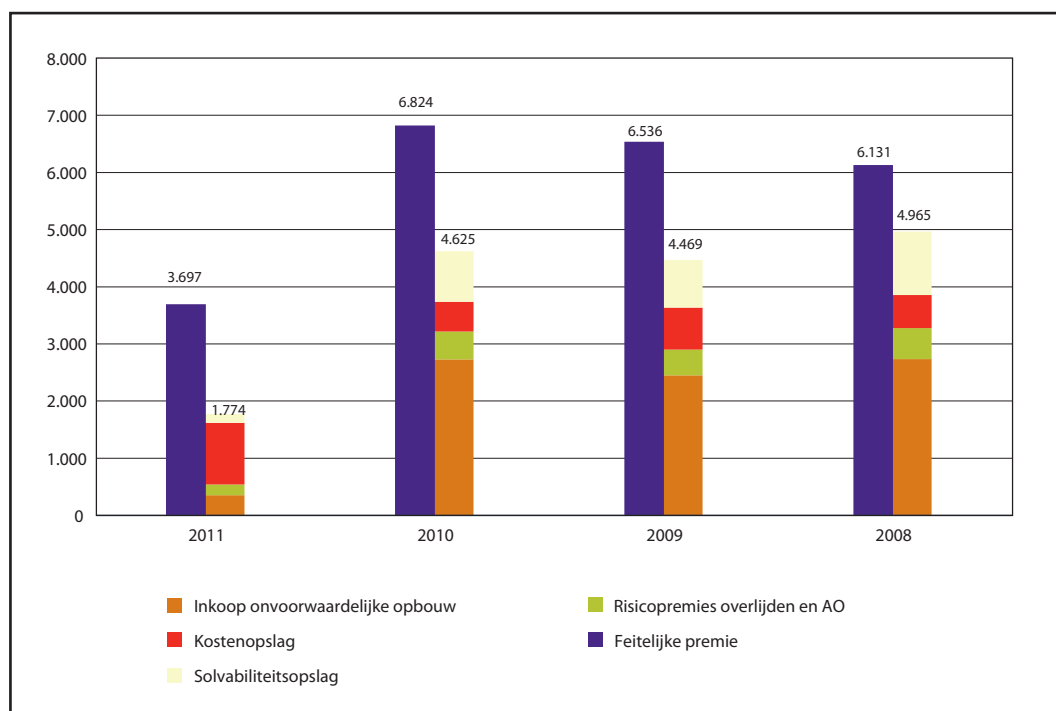
De daling van de dekkingsgraad van 12,7%-punt komt tevens tot uitdrukking in het negatieve resultaat van 12.397 in boekjaar 2011 (in boekjaar 2010 was er een positief resultaat van 1.731). De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in onderstaande grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

De daling van de rente gedurende het boekjaar 2011 is een van de voornaamste oorzaken van de verslechtering van de financiële positie. Dit effect is conform de DNB-jaarstaat J605 verantwoord onder "beleggingsopbrengsten".

Kostendeekkende premie

Conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) is de kostendeekkende premie over boekjaar 2011 vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid rekening houdend met een rente van 4%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 1.774. De feitelijk betaalde premie, ter hoogte van 3.697, is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie. Een specificatie van de feitelijk betaalde premie en de gedempte kostendeekkende premie wordt in onderstaande grafiek weergegeven.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2011	2010
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken	9.049	8.896
Zakelijke waarden	40.874	41.668
Vastrentende waarden	41.103	45.132
Overige beleggingen	5.426	317
Liquide middelen beleggingen	1.448	312
	97.900	96.325
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Beleggingen	9.306	8.847
Herverzekeringsdeel technische voorziening [3]	69	56
Vorderingen en overlopende activa [4]	1.833	554
Liquide middelen [5]	459	2.099
	109.567	107.881

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2011	2010
Reserves [6]		
Algemene reserve	-5.829	6.568
	-5.829	6.568
Langlopende schulden [7]	159	190
Technische voorzieningen		
Pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [8]	105.419	91.041
Herverzekering [9]	69	56
	105.488	91.097
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [10]	9.306	8.847
Kortlopende schulden en overlopende passiva [11]	443	1.179
	109.567	107.881

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2011	2010
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [12]		
Directe beleggingsopbrengsten	823	729
Indirecte beleggingsopbrengsten	597	10.576
Kosten van vermogensbeheer	-161	-421
	1.259	10.884
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [13]	-959	704
Premiebijdragen van werknemers en werkgevers [14]	3.713	6.862
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	1.444	1.327
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemer t.b.v. inkoop rechten [16]	-26	-11
Saldo van overdrachten van rechten voor risico pensioenfondsen [17]		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	122
Overgedragen pensioenverplichtingen	-595	-165
	-595	-43
Pensioenuitkeringen [18]	-1.825	-1.615

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2011	2010
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-335	-2.819
Toeslagverlening	-3	-2
Benodigde intresttoevoeging	-1.145	-1.046
Vrijval voor excassokosten	37	33
Toename voorziening voor toekomstige kosten	-7	-57
Toevoeging extra kostenvoorziening	-577	0
Uitkeringen	1.865	1.628
Actuarieel resultaat op sterfte	-254	-281
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	506	-182
Waardeoverdrachten	594	35
Actuarieel resultaat op mutaties	540	440
Wijziging actuariële grondslagen/methoden	0	-2.013
Overige Mutaties technische voorzieningen	26	0
Wijziging rentecurve	-15.625	-9.514
	-14.378	-13.778
Mutatie voorzieningen voor risico deelnemers [19]		
Pensioenspaarkapitalen	-459	-2.020
Herverzekering [20]		
Premies herverzekering	-67	-82
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [21]	-534	-498
Overige baten [22]	30	1
Saldo van baten en lasten	-12.397	1.731
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-12.397	1.731

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2011	2010
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	1.413	8.372
Uitkeringen uit herverzekering	184	43
Wegens overgenomen pensioenverplichtingen	0	122
	1.597	8.537
Uitgaven		
Pensioenen en afkopen	-1.825	-1.606
Wegens overgedragen pensioenverplichtingen	-595	-154
Premies herverzekering	-67	-83
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-680	-347
Overige	-1	0
	-3.168	-2.190
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	1.001	693
Verkopen en aflossingen beleggingen	8.270	7.472
Overige	56	7
	9.327	8.172
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-8.115	-13.500
Kosten van vermogensbeheer	-145	-403
	-8.260	-13.903
Mutatie geldmiddelen	-504	616
Saldo geldmiddelen 1 januari	2.411	1.795
Saldo geldmiddelen 31 december	1.907 ¹⁾	2.411 ¹⁾

1) Deze bedragen zijn inclusief liquide middelen beleggingen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder richtlijn 610 Pensioenfondsen.

Waardering

Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Onroerende zaken

De beleggingen in onroerende zaken zijn gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de taxatiewaarde. De ter beurse genoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Zakelijke waarden

De ter beurse genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De ter beurse genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Overige beleggingen

De ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt voor een deel toegevoegd aan de algemene reserve.

Achtergestelde lening

De achtergestelde lening wordt op de geamortiseerde kostprijs gewaardeerd.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

Per 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. Onderdeel van de Pensioenwet is het Financieel Toetsingskader (FTK). In het FTK is de manier waarop De Nederlandsche Bank (DNB) haar toezicht op pensioenfondsen uitoefent vastgelegd. Het FTK stelt daarbij de kaders waarbinnen een pensioenfonds moet opereren. Besloten is het FTK ook toe te passen voor de jaarverslaglegging daar dit aansluit bij het door het bestuur gehanteerde beleid.

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op de te bereiken aanspraken.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Sterfte

AG Prognosetafel 2010-2060 (startperiode 2012) met een leeftijdsterugstelling van twee jaar voor mannen en één jaar voor vrouwen.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan dat tot de pensioenleeftijd (65 jaar) iedereen gehuwd is (onbepaald partnersysteem). Na pensioeningang wordt de voorziening vastgesteld op basis van bepaalde partner.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijd van de (gewezen) deelnemer, de nabestaande of de wees wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.

Rekenrente

De renteterminstructuur ultimo 2011 zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. DNB past per 31 december 2011 een correctie toe op de renteterminstructuur, door deze te baseren op een driemaands gemiddelde. Hiermee is rekening gehouden bij de waardering van de technische voorziening.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de technische voorziening is een excassokostenvoorziening begrepen van 2% van de nettovoorziening. Daarbovenop is eind 2011 een voorziening afwikkelingskosten gevormd van 577.

Arbeidsongeschiktheid

Als onderdeel van de voorziening pensioenverplichtingen zijn de toekomstige rechten van arbeidsongeschikte deelnemers opgenomen, waarvoor een (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling van toepassing is.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Deze voorziening is op dezelfde grondslagen gebaseerd als de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten.

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en obligaties;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransaties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds ¹⁾

Categorie	Stand ultimo 2010	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2011
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	8.896	0	0	0	153	9.049
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	41.668	1.000	0	0	-1.794	40.874
Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	8.361	2.115	-8.273	635	-293	2.545
Obligatiefondsen	36.771	0	0	0	1.787	38.558
	45.132	2.115	-8.273	635	1.494	41.103
Overige beleggingen						
Beleggingen in ABN-AMRO AA Spaarplus fonds	317	5.000	0	0	109	5.426
Liquide middelen	312	1.136	0	0	0	1.448
Totaal belegd vermogen	96.325	9.251	-8.273	635	-38	97.900

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

¹⁾ Voor een verdere toelichting van de beleggingen wordt verwezen naar de risicoparagraaf.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2011
Onroerende zaken				
Vastgoed beleggingsfondsen	0	0	9.049	9.049
	0	0	9.049	9.049
Zakelijke waarden				
Aandelen beleggingsfondsen	40.874	0	0	40.874
	40.874	0	0	40.874
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties	2.545	0	0	2.545
Vastrentende beleggingsfondsen	38.558	0	0	38.558
	41.103	0	0	41.103
Overige beleggingen				
Beleggingen in ABN-AMRO AA Spaarplus fonds	5.426	0	0	5.426
	5.426	0	0	5.426
Totaal belegd vermogen volgens level indeling	87.403	0	9.049	96.452
Overige beleggingen				
Liquide middelen				1.448
Totaal belegd vermogen				97.900

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2010	Aankopen/ Verstrekk- ingen	Verkopen aflossingen	Vermogens- resultaat	Stand ultimo 2011
SC Johnson Regeling	2.320	0	0	92	2.412
Beleggingspensioen	3.774	778	-14	-550	3.988
Vrijwillig bijsparen	2.753	666	-12	-501	2.906
Totaal belegd vermogen ¹⁾	8.847	1.444	-26	-959	9.306

De beleggingen voor rekening en risico deelnemers kunnen onderverdeeld worden in de volgende onderdelen.
Het fonds heeft geen beleggingen in de aangesloten ondernemingen.

Beleggingen Collectieve SC Johnson Regeling

Dit betreft beleggingen van de groep ex-werknemers van Johnson Wax Professional (RTB), die tot en met het jaar 2005 nog deelnamen aan de pensioenregeling binnen Stichting Pensioenfonds SC Johnson en per 1-1-2006 zijn toegetreden tot de nieuwe pensioenregeling voor JohnsonDiversey welke wordt uitgevoerd door Pensura. Deze deelnemers hebben bij hun overgang naar Pensura de keuze gehad om hun overdrachtswaarde in een collectieve of individuele beschikbare premieregeling onder te brengen. Het saldo gepresenteerd onder deze beleggingen betreft het saldo van de groep mensen per ultimo 2011 die gekozen hebben voor het collectief beleggen van hun opgebouwde overdrachtswaarde.

Beleggingen uit beleggingspensioen

Dit zijn de beleggingen van de deelnemers die deelnemen in de regeling "JD Combinatiepensioen" en die een bijdrage krijgen in het beleggingspensioen, voor zover het basisjaarinkomen boven het maximum basisjaarinkomen van € 51.896,- (1 juli 2011) uitstijgt.

Beleggingen uit vrijwillig bijsparen

Dit betreft het saldo van de beleggingen van de deelnemers aan het "JD Combinatiepensioen" die gekozen hebben om vrijwillig bij te sparen, onder voorbehoud van de daarvoor beschikbare fiscale ruimte.

¹⁾ Dit betreft alle level 1 beleggingen

	2011	2010
[3] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Herverzekerde rechten	69	56
[4] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Dit betreffen nog te vorderen premies	1.694	0
Verzekeringsmaatschappijen		
Herverzekering via Zwitserleven	19	203
Lopende intrest		
Vastrentende waarden	77	270
Banken	15	0
	92	270
Overige vorderingen		
Dividendbelasting	26	81
Overige debiteuren	2	0
	28	81
Totaal vorderingen en overlopende activa	1.833	554
[5] Liquide middelen		
Banken	459	2.099
	459	2.099

	2011	2010
Technische voorzieningen		
[8] Ontwikkeling van de technische voorziening voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	91.041	77.263
Toevoeging pensioenopbouw	335	2.819
Toeslagverlening	3	2
Benodigde intresttoevoeging	1.145	1.046
Vrijval voor excassokosten	-37	-33
Toename voorziening voor toekomstige kosten	7	57
Toevoeging extra kostenvoorziening	577	0
Uitkeringen	-1.865	-1.628
Actuarieel resultaat op sterfte	254	281
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-506	182
Waardeoverdrachten	-594	-35
Actuarieel resultaat op mutaties	-540	-440
Wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	0	2.013
Overige mutaties technische voorzieningen	-26	0
Wijziging rentecurve	15.625	9.514
Stand per 31 december	105.419	91.041
De technische voorzieningen zijn als volgt opgebouwd:		
Actieve deelnemers	7.891	53.574
Gewezen deelnemers	72.156	16.964
Pensioengerechtigden	25.372	19.406
Overig	0	1.097
Stand voorziening per 31 december	105.419	91.041
[9] Herverzekering		
Stand per 1 januari	56	45
Mutatie boekjaar	13	11
Stand per 31 december	69	56
	105.488	91.097

	2011	2010
[10] Voorziening pensioenverplichtingen voor rekening en risico deelnemers		
Stand 1 januari	8.847	6.827
Stortingen	1.444	1.327
Opnames	-26	-11
Rendement	-959	704
Stand 31 december	9.306	8.847
[11] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Te betalen loonheffing	43	45
Sociale lasten	7	6
Administratiekosten AZL	45	26
Vermogensbeheer AZL	0	129
Accountantskosten	24	50
Actuariskosten	71	43
Premie-afrekening 2010	0	605
Diversen	55	91
	245	995
Overlopende passiva		
Effecten	0	1
Diversen	12	12
Nog te betalen BTW (UBS)	186	171
	198	184
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	443	1.179

BTW vermogensbeheer

Buitenlandse dienstverleners, zoals UBS investment management, die door Pensura ingeschakeld zijn voor het vermogensbeheer van de aandelenportefeuille, vermelden over het algemeen geen BTW op hun facturen. Ervaring leert dat de Nederlandse belastingdienst op basis van de huidige Nederlandse wetgeving vaak het standpunt inneemt dat Nederlandse pensioenfondsen als afnemer van deze diensten 19% Nederlandse "verleggings-BTW" dienen aan te geven. Veel activiteiten van pensioenfondsen zijn vrijgesteld van BTW, derhalve komt bovengenoemde verleggings-BTW in beginsel niet voor aftrek in aanmerking en vormt dus een kostenpost.

De verplichting van het aangeven van bovengenoemde verleggings-BTW ligt bij het pensioenfonds. Om het risico van een eventuele naheffing en/ of boete te beperken is een reservering opgenomen ter grootte van 19% van de door UBS investment management in rekening gebrachte kosten over de periode van de ingangsdatum van de overeenkomst tussen het fonds en UBS investment management tot en met 31 december 2011.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" hebben in 2011 geen bezoldiging ontvangen ten laste van het fonds, met uitzondering van de voorzitter. Deze heeft in totaal een bedrag van € 46,0 ontvangen voor zijn diensten. De heer Leeftink, die gepensioneerd is, ontvangt een onkostenvergoeding volgens de vacatieregeling die door het bestuur met hem is overeengekomen.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2011 had Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" geen personeelsleden in dienst.

Baten en lasten	2011	2010
[12] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	565	387
Zakelijke waarden	-79	0
Vastrentende waarden	318	316
Banken	27	18
Overdracht pensioenen	-12	2
Herverzekeraar	3	5
Overigen	1	1
	823	729
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Onroerende zaken</i>		
Ongerealiseerd resultaat	153	-45
<i>Zakelijke waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-1.794	6.721
Gerealiseerd resultaat	0	819
<i>Vastrentende waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	1.494	3.155
Gerealiseerd resultaat	635	-74
<i>Overige beleggingen</i>		
Ongerealiseerd resultaat	109	0
	597	10.576

	2011	2010
Kosten van vermogensbeheer ¹⁾		
Beheerloon:		
– KasBank	-35	0
– BlackRock	-30	0
– UBS	-96	-114
– AZL Vermogensbeheer	0	-293
– ING Real Estate	0	-14
	-161	-421
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	1.259	10.884
[13] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Directe beleggingsopbrengsten	87	97
Indirecte beleggingsopbrengsten	-1.046	607
	-959	704
[14] Premiebijdragen van werknemers en werkgevers		
Werknemerspremie	0 ²⁾	512
Werkgeverspremie	3.696	6.196
Inkoopsommen	1	116
FVP-premies	16	38
	3.713	6.862
De kostendeekkende premie bedraagt	1.876	4.813
De feitelijke premie bedraagt	3.697	6.824
De gedempte kostendeekkende premie bedraagt	1.774	4.625
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	371	2.869
Benodigd t.b.v. risicopremies	246	495
Opslag in stand houden vereist vermogen	178	927
Opslag voor uitvoeringskosten	1.081	522
	1.876	4.813

1) Vanaf 1 januari 2012 voert KasBank de beleggingsadministratie uit.

2) De werknemerspremie was van toepassing voor de deelnemers in de nieuwe regeling, maar deze bouwen per 1 januari 2011 hun pensioen op bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf en is dus per deze datum premievrij.

	2011	2010
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	353	2.729
Benodigd t.b.v. risicopremies	186	490
Opslag in stand houden vereist vermogen	155	887
Opslag voor uitvoeringskosten	1.080	519
	1.774	4.625
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Premies pensioensparen	1.444	1.327
[16] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers:		
Inkoop rechten	-1	-11
Waardeoverdrachten	-25	0
	-26	-11
[17] Saldo van overdrachten van rechten voor risico pensioenfondsen		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	122
Overgedragen pensioenverplichtingen	-595	-165
	-595	-43
[18] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-1672	-1485
Invaliditeitspensioen	-28	-28
Partnerpensioen	-68	-68
Wezenpensioen	-2	-4
Afkoopsommen	-29	0
ANW-hiaat pensioen	-26	-30
	-1.825	-1.615
[19] Mutatie voorziening voor risico deelnemers	-459	-2.020
[20] Herverzekering		
Premie	-67	-82

	2011	2010
[21] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-278	-222
Accountant (controle jaarrekening)	-25	-57
Actuaris (adviserend)	-112	-66
Actuaris (certificerend)	-44	-38
Bestuur	-56	-66
De Nederlandsche Bank	-9	-11
Contributie OPF	-3	-3
Overige	-7	-35
	-534	-498
De pensioenuitvoerings- en administratiekosten voor 2011 bedragen € 566,- per deelnemer (2010: € 525,-). Hierbij is het aantal deelnemers gelijk aan het aantal actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.		
[22] Overige baten	30	1
Saldo van baten en lasten	-12.397	1.731

	2011	2010
Actuariële analyse van het resultaat		
Wijziging rentetermijnstructuur	-15.625	-9.514
Beleggingsopbrengsten	114	9.838
Premies en koopsommen	1.997	2.938
Waardeoverdrachten	-1	-8
Uitkeringen	40	13
Sterfte	-141	-87
Arbeidsongeschiktheid	626	87
Reguliere mutaties	540	478
Toeslagverlening	-3	-2
Overige mutaties technische voorzieningen	26	-2.013 ¹⁾
Overige oorzaken	30	1
Resultaat	-12.397	1.731

1) Dit betreft met name de wijziging in de actuariële grondslagen (sterftetafel en leeftijdscorrectie).

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen.

Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke risico's op te kunnen vangen (het standaardmodel). Het Eigen vermogen van het pensioenfonds per 31 december 2011 is kleiner dan het Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, zodat het pensioenfonds hierdoor een langetermijnherstelplan heeft moeten indienen.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie-effect). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën:

	2011		2010	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	12.617	12,0	12.350	13,6
Zakelijke waarden risico (S2)	22.741	21,6	15.406	16,9
Valutarisico (S3)	11.367	10,8	8.701	9,6
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	2.472	2,3	397	0,4
Verzekeringstechnisch risico (S6)	3.785	3,6	4.008	4,4
Diversificatie-effect	-19.622	-18,7	-14.938	-16,4
Vereist eigen vermogen (strategisch)	33.360	31,6	25.924	28,5

	2011		2010	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	12.518	11,9	12.076	13,3
Zakelijke waarden risico (S2)	22.531	21,4	15.260	16,8
Valutarisico (S3)	10.510	10,0	8.701	9,6
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	2.186	2,1	394	0,4
Verzekeringstechnisch risico (S6)	3.785	3,6	4.008	4,4
Diversificatie-effect	-18.728	-17,7	-14.848	-16,4
Vereist eigen vermogen (feitelijk)	32.802	31,1	25.591	28,1

	2011	2010
	%	%
Aanwezige dekkingsgraad	94,5	107,2
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2	104,2
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)	131,6	128,5
Vereiste dekkingsgraad (feitelijk)	131,1	128,1

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het pensioenfonds, afgenomen van 107,2% (2010) tot 94,5% (2011).

Renterisico

Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen.

De beleggingen, gewaardeerd tegen marktwaarde, zijn in meer of mindere mate gerelateerd aan ontwikkelingen van de rentestanden. Door de periodieke afstemming van beide ontwikkelingen wordt de dekkingsgraad nauwgezet gemonitord. Deze rentegevoeligheid is één van de factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie en de duratie van de portefeuilles.

Modified duration van de vastrentende waarden en derivaten: 7,4.

Modified duration van de technische voorziening: 21,1.

Gevoeligheidsanalyse:

Een daling van de marktrente van 1,0%-punt zou leiden tot een hogere verplichting ad € 22,3 miljoen en tegelijkertijd tot een hogere marktwaarde van de (vastrentende) beleggingen ad € 3,0 miljoen. Per saldo zou een dergelijke daling van de marktrente een verlagend effect op het eigen vermogen hebben van € 19,3 miljoen.

Zakelijke waarden risico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door onder meer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. Binnen het zakelijke waardenrisico is rekening gehouden met de illiquiditeit van het vastgoed middels een additionele buffer. Daarnaast wordt binnen het zakelijke waardenrisico een additionele buffer aangehouden voor het actief risico binnen de aandelenportefeuille.

Verdeling onroerende en zakelijke waarden per categorie:

	2011		2010	
	€	%	€	%
Onroerende zaken	9.049	18,1	8.896	17,5
Zakelijke waarden ontwikkelde markten (Mature markets)	34.890	69,9	34.872	68,4
Zakelijke waarden opkomende markten (Emerging markets)	5.984	12,0	7.113	14,1
	49.923	100,0	50.881	100,0

Valutarisico

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

Zakelijke waarden naar valuta

	2011		2010	
	€	%	€	%
Euro	4.355	10,7	4.754	11,3
Amerikaanse dollar	20.021	49,0	20.541	48,9
Australische dollar	0	0,0	1.778	4,2
Canadese dollar	0	0,0	597	1,4
Britse pond sterling	3.880	9,5	3.341	8,0
Hongkong dollar	639	1,6	1.988	4,7
Japanse yen	1.784	4,4	2.198	5,2
Singaporese dollar	0	0,0	290	0,7
Overige valuta (o.a. Zwitserse franc)	10.195	24,8	6.498	15,6
	40.874	100,0	41.985	100,0

Onroerende zaken naar valuta

	2011		2010	
	€	%	€	%
Euro	9.049	100,0	8.856	99,6
Niet euro	0	0,0	40	0,4
	9.049	100,0	8.896	100,0

	2011		2010	
	€	%	€	%
<i>Vastrentende waarden naar valuta</i>				
Euro	39.986	97,4	44.888	99,5
Amerikaanse dollar	1.040	2,5	0	0,0
Britse pond sterling	55	0,1	0	0,0
Japanse yen	3	0,0	0	0,0
Niet euro	19	0,0	514	1,1
Af: lopende intrest	0	0,0	-270	-0,6
	41.103	100,0	45.132	100,0

Kredietrisico

Voornameijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen.

De portefeuille Vastrentende waarden bevat ook rechtstreekse beleggingen waarbij het kredietrisico mede met behulp van de Standard & Poor's rating wordt gemonitord. Bij de balanspost Vastrentende waarden is een nadere toelichting opgenomen waaruit de verdeling van de portefeuille blijkt. Onderstaand overzicht betreft de gemiddelde ratings van de beleggingsfondsen waarin Pensura belegt.

	2011		2010	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	18.867	45,9	22.957	50,9
AA	6.154	15,0	6.561	14,5
A	3.897	9,5	3.440	7,6
BBB	8.465	20,6	8.339	18,5
Lager dan BBB	3.700	9,0	4.058	9,0
Geen rating	20	0,0	47	0,1
Af: lopende intrest	0	0,0	-270	-0,6
	41.103	100,0	45.132	100,0

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

Resterende looptijd < 1 jaar
Resterende looptijd 1 <> 5 jaar
Resterende looptijd >= 5 jaar

2011		2010	
€	%	€	%
0	0,0	0	0,0
0	0,0	2.003	4,4
41.103	100,0	43.129	95,6
41.103	100,0	45.132	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2011		2010	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Kantoren	2.805	31,0	2.894	32,5
Winkels	2.534	28,0	2.476	27,8
Woningen	1.900	21,0	1.894	21,3
Overige (gemengd beleggingsfonds winkels en kantoren Centraal- en Oost-Europa)	1.810	20,0	1.632	18,4
	9.049	100,0	8.896	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	9.049	100,0	8.896	100,0
	9.049	100,0	8.896	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE (SP) PROP FD CENTR & EAST	1.810	20,0	1.604	18,0
CBRE (SP) DUTCH RESID. FUND II	1.900	21,0	1.894	21,3
CBRE (SP) DUTCH RETAIL FND II	2.534	28,0	2.476	27,8
CBRE (SP) DUTCH OFFICE FND I	2.805	31,0	2.894	32,5

	2011		2010	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	11.283	27,6	10.698	25,5
Afrika	397	1,0	323	0,8
Noord-Amerika	20.865	51,0	19.968	47,6
Midden- en Zuid-Amerika	0	0,0	1.025	2,4
Azië	6.303	15,4	8.179	19,5
Oceanië	2.026	5,0	1.792	4,2
	40.874	100,0	41.985	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	7.030	17,2	8.943	21,3
Informatietechnologie	4.909	12,0	5.878	14,0
Industriële ondernemingen	3.917	9,6	4.283	10,2
Niet-cyclische consumentengoederen	8.176	20,0	4.325	10,3
Cyclische consumentengoederen	3.612	8,8	3.401	8,1
Farmacie	1.278	3,1	3.485	8,3
Energie	4.471	10,9	4.786	11,4
Nutsbedrijven	1.378	3,4	1.259	3,0
Telecommunicatie	2.481	6,1	1.973	4,7
Basisindustrieën	3.189	7,8	3.652	8,7
Andere sectoren	433	1,1	0	0,0
	40.874	100,0	41.985	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden

UBS AG EM EQTY 'BA' CAP	6.131	15,0	6.834	16,5
BLACKROCK MSCI EQUITY INDEX FUND B-JAPAN	2.044	5,0	2.217	5,4
BLACKROCK MSCI EQUITY INDEX FUND B-EUROPE	8.175	20,0	7.527	18,2
UBS LUXEMBOURG S A UBS(L)IT KY SL GB EQ	8.992	22,0	9.426	22,8
BLACKROCK MSCI US EQUITY INDEX FUND B	15.123	37,0	14.157	34,3

Vastrentende waarden

Verdeling vastrentende waarden per regio:

	2011		2010	
	€	%	€	%
Europa	27.841	67,8	32.677	72,4
Afrika	143	0,3	406	0,9
Noord-Amerika	8.344	20,3	6.228	13,8
Midden- en Zuid-Amerika	3.124	7,6	2.933	6,5
Azië	1.554	3,8	2.121	4,7
Oceanië	97	0,2	226	0,5
Overig	0	0,0	541	1,2
	41.103	100,0	45.132	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

FRANCE (GOVT OF) 4.000 APR 25 55 OAT	0	0,0	3.161	7,0
DUTCH GOVT 4.000 JAN 15 37	2.466	6,0	5.471	12,0
PIMCO GBL INVRS EM MK BD IT(HGD)NAV	7.810	19,0	7.407	16,5
PIMCO EURO BOND FND INS AC	26.717	65,0	26.205	57,7
STANDARD LIFE INVEST. GLOBAL SICAV EUR	2.055	5,0	0	0,0
PIMCO FUNDS GLOBAL INVESTORS SERIES - EUR ULT.	2.055	5,0	0	0,0

Er zijn geen beleggingen uitgeleend.

Het fonds heeft geen beleggingen in de aangesloten onderneming.

Utrecht, 20 juni 2012

Het bestuur

N. Mooij (voorzitter)

B. Leeftink

D. Geerlings (secretaris)

J. ten Berge

A. Gengler

M. Layton

S. van Horssen

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen bijzonderheden.

Financiering

Het fonds stelt de door de vennootschap en de deelnemers verschuldigde en de door de vennootschap aan het fonds af te dragen premie vast op basis van de actuariële en bedrijfstechnische nota in de vorm van een percentage van de som van de jaarsalarissen, inclusief vakantietoeslagen en eventueel verder als vast te beschouwen uitkering uit hoofde van het dienstverband (onder andere ploegentoeslag).

De genoemde pensioenpremie is ten minste gelijk aan de door de deelnemers verschuldigde jaarlijkse bijdrage als genoemd in het pensioenreglement.

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2011 als volgt te verdelen:

	2011
	x € 1.000
Algemene reserve	-12.397
	-12.397

Uitvoering

De bevoegdheden van het bestuur zijn vastgesteld in de statuten en in het reglement van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura". De administratie is opgedragen aan AZL N.V. te Heerlen. Het vermogensbeheer voor vastrentende waarden wordt uitgevoerd door PIMCO Global Advisors (Ireland) Ltd. te Dublin, Ierland, voor zakelijke waarden door BlackRock en UBS Global Asset Management te Zürich, Zwitserland, en voor onroerend goed door ING Real Estate Investment Management (NL) BV te 's-Gravenhage. De verantwoordelijkheid voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen berust bij AZL N.V. te Heerlen, de certificering bij Towers Watson te Apeldoorn. De controle van de jaarrekening is uitgevoerd door KPMG Accountants te Utrecht.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" te Utrecht is aan Towers Watson de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2011.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikelen 131, 132 en 133. De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" is naar mijn mening slecht, vanwege het dekkingstekort.

Apeldoorn, 20 juni 2012

W.J.J.M. van den Berg AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Aan het Bestuur van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" Utrecht.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2011 van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011, het kasstroomoverzicht en de staat van baten en lasten over 2011 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" per 31 december 2011 en van het resultaat over 2011 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 20 juni 2012

KPMG Accountants N.V.

W. Teeuwissen RA

Bijlagen

Overzicht belegd vermogen

in duizenden euro

	2011			2010		
	€	%	Norm%	€	%	Norm%
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	9.049	9,2		8.896	9,2	
Totaal onroerende zaken	9.049	9,2	10	8.896	9,2	15
Zakelijke waarden						
Aandelen	40.874	41,7		41.668	43,1	
Totaal zakelijke waarden	40.874	41,7	45	41.668	43,1	45
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	38.558	39,3		36.771	38,0	
Staatsobligaties	2.545	2,6		8.361	8,6	
Schuld effectentransacties	0	0,0		-1	0,0	
Lopende intrest	77	0,1		270	0,3	
Totaal vastrentende waarden	41.180	42,0	45	45.401	47,0	40
Overig						
Beleggingen in ABN-AMRO						
AA spaarplus Fonds.	5.426	5,5		317	0,3	
Bankrekeningen	1.448	1,5		312	0,3	
Lopende intrest banken en deposito's	15	0,0		0	0,0	
Te vorderen dividendbelasting	26	0,0		81	0,1	
	6.915	7,0	0	710	0,7	0
Totaal	98.018	100,0	100	96.675	100,0	100

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het fonds is bijna volledig een slapers fonds geworden na de overgang naar het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. De onduidelijkheid met betrekking tot de verantwoordelijkheid van de sponsors (per 3 mei 2012, rechtsopvolging vanwege nieuwe bedrijfsstructuur naar Diversey Europe B.V., Diversey Europe Operations B.V., Diversey B.V., Diversey Netherlands Productions B.V. en Diversey Netherlands Services B.V.) ten aanzien van de financiering van het herstelplan, zijn schriftelijke afspraken gemaakt. Dit is belangrijk omdat dit boekjaar wederom gekenmerkt werd door achterblijvende rendementen, en weer een lage rentetermijn structuur kende. De vermogenspositie van het fonds is slecht en de hersteltermijn loopt binnenkort af. De toezegging van de sponsor is aanvulling tot het minimaal vereist eigen vermogen. Dit is erg ruim en wij vragen ons af in hoeverre dit een bij de sponsor uit de balans blijkende verplichting is en of er situaties kunnen ontstaan dat de aanspraak als onbillijk en dus onopeisbaar beschouwd kan worden.

Ondanks dat recentelijk er weer twee mutaties zijn geweest binnen het bestuur, wordt er verhoogde aandacht gegeven aan de interne beheersing. De vacature is opgevuld en blijft ook na de wisseling einde 2011 opgevuld met een nieuwe bestuurslid. Helaas is er weer geen sturing op de kosten door middel van een budget / verwachting. Uitvoeringskosten zijn wederom gestegen, en het is niet duidelijk hoe dit zich verhoudt met de gemaakte afspraken in 2008.

Het beleggingsbeleid is opnieuw geformuleerd, een goede verduidelijking van het beleid, wat nu dus ook getoetst kan worden. Wij zijn van mening dat het bestuur inhoud moet gaan geven aan het beleid na het korte termijn herstelplan. Het bestuur moedigt waardeoverdracht naar het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf aan, daarmee wordt het fonds steeds 'inactiever' en verwijdt zich meer van de sponsor. Daarbij komt dat de overeenkomst met AZL binnenkort afloopt.

Utrecht, 20 juni 2012

Het verantwoordingsorgaan

Reactie van het bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur waardeert de betrokkenheid van de leden van het Verantwoordingsorgaan ten zeerste.

Het bestuur deelt de zorgen van het Verantwoordingsorgaan over de toekomst. Door de geforceerd lage rente kan het fonds wederom geen toeslag verlenen op de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

In 2012 is de organisatiestructuur binnen de werkgever gewijzigd. Deze gewijzigde organisatiestructuur is verwerkt in de uitvoeringsovereenkomst die in 2012 door het bestuur en de werkgever zal worden getekend. Deze wijziging wordt door het bestuur als een formaliteit gezien. De afspraken die de werkgever en het bestuur hebben gemaakt in relatie tot de financiële positie van het fonds wijzigen hierdoor niet. Dit betekent dat de werkgever, afhankelijk van de financiële situatie van het fonds, op jaarbasis een aanvullende premie dient te betalen en bovendien aan het einde van het kortetermijnherstelplan (einde 2013) het vermogen van het fonds dient aan te vullen tot het wettelijk vereiste minimum niveau. Deze afspraken liggen vast. Tot waar de financiële crisis kan leiden is echter voor zowel het bestuur als de werkgever een niet in te schatten vraag. Indien het echt fout gaat, kan de waarde van de uitvoeringsovereenkomst worden getoetst, ook als geen van de partijen dit echt wenst. Het bestuur zal er overigens, binnen de haar ter beschikking staande mogelijkheden, alles aan doen om de financiële situatie van het fonds te verbeteren en zodoende de mogelijke aanvulling van de werkgever te beperken.

Het bestuur streeft naar een optimale verhouding tussen de kosten en het kwaliteitsniveau van de uitvoering van de pensioenregeling. Kostenbeheersing is derhalve een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur. Na de forse daling in 2010 streeft het bestuur naar een stabilisatie van circa € 0,5 miljoen per jaar, vastgelegd in een begroting. Dat is in 2011 bijna gelukt. De kosten voor een ALM-studie en een continuïteitsanalyse, voorgeschreven door de toezichthouder, hebben tot extra kosten geleid. Verder kan opgemerkt worden dat alle uitvoeringskosten door de werkgever worden betaald en dus niet, zoals bij vele andere pensioenfondsen, ten laste van de deelnemers komen. Deze kosten liggen grotendeels vast in contracten. Deze worden met instemming van de werkgever aangegaan.

Overdracht van kapitaal aan het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf wordt niet aangemoedigd door het bestuur. Dit kan ook niet omdat waardeoverdracht alleen mogelijk is naar een nieuwe uitvoerder indien de werknemer van werkgever veranderd. Dat is bij de overgang naar het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf niet het geval. Wel moedigt het bestuur waardeoverdracht en, indien mogelijk, afkoop aan van (te) kleine pensioenen aangezien dit de complexiteit vermindert.

Met betrekking tot het beleggen ziet het bestuur zichzelf niet als "doe-het-zelvers". Het bestuur laat zich gedegen adviseren door de geselecteerde vermogensbeheerders én door andere vermogensbeheerders. Dit leidt tot een visie op sectoren en regio's. De uitvoering doet zij bij voorkeur door indexproducten. Maar wel echte trackers, met een reële onderliggende waarde, dus geen derivaten. Verder is het bestuur gesterkt door de uitkomst van de ALM-studie. Deze studie leerde het bestuur dat er geen principiële wijzigingen in de beleggingsmix van het fonds hoefden te worden doorgevoerd. Dit leidt tot een beleid dat het bestuur begrijpt, met lage uitvoeringskosten. De kosten van een fiduciair beheerder, zoals door het Verantwoordingsorgaan wordt gesuggereerd, zijn niet nodig.

Het bestuur bedankt de leden van het Verantwoordingsorgaan voor haar oordeel.

Utrecht, 20 juni 2012

Het bestuur